

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti Lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hírlője közül minden hirdetésmény, egy negyed-szelet sorától három krajczárért pengő pénzben.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

VILÁG

Előfizetheti helyben — Emich Gusztáv ur könyvkereskedésében (Uri és kigyó utcák szögletén) félévre postán 6, különben 5 ezüst forinttal; az országban minden — azon kívül csak a bécsi cs. kir. fő-postahivatalnál Bécsben.

Minden külső „a Világ szerkesztő-hivatalnak” cím alatt kérték beküldetni.

Előfizetési Figyelmeztetés.

Későbbön állván a pesti országos vásár, megérkezettnek hisszük az időpontot, hogy lapunk tisztelt pártfogó közönségét az egy hónap múlva kezdetét veendő második fél-évi folyamra emlékeztessük, egyszersmind az előfizetésre bizodalomteljesen felszólítsuk; tesszük pedig ezen emlékeztetést különösen a hazánk távolabb vidékein lakókra nézve, hogy így módot 's alkalmat nyerjenek lapjainkat idejénkorán megrendelhetni 's így eltávolíthatni azon bajokat, melyek késő megrendeléseknél szoktak keletkezni.

Lapunk iránya az eddigi marad. Azon buzgó elbarátok, kik — büszkén mondjuk — a fontolva-haladás pályáján lapunkat nagybecsű dolgozataikkal nemeslelkűleg gyámolították 's irányadólag vezették, ezentul is támogatni 's vezetni fogják azt, sőt örvendve jelentjük, hogy munkatársaink, íróink 's levelezőink száma tetemesen szaporodott, kiknek közremunkálásával annál biztosabban felelend meg lapunk azon feladatnak, hogy örje — méltó örje — legyen az alkotmányok 's nemzetiségnek.

Lapunk alakja szinte az eddigi marad, azon különbséggel még is, hogy az egyenlő minőségű szép papíron az olvasást újdon-öntetű betűk kellemesítendik. Hetenkint kétszer fog megjelenni (a naponkinti megjelenést most még több tekintetek gátolván), de törekedni fogunk — különösen most, midőn az álló Országgyűlés tanácskozásai közfigyelmet érdemlők — rendes két irnyi számunkat még gyakrabban, mint eddig, 1/2 ivvel szaporítani. Az előfizetési díj fél-évre (Julius 1-jétől kezdve december végeig) postán küldetéssel 6 pengő forint, Budapesten borítékban 's házhozhozardással szinte 6 pengő forint, helyben boríték nélkül de házhozhozardással 5 pforint. Kérjük politikai lapunk azon tisztelt olvasóit, kik itt helyben szándékoznak előfizetni, sziveskedjenek czimzetöket — a lak és utolsó postahely kitételével együtt — minél előbb beküldeni, hogy a borítékszimek idején nyomathassanak. — Külső tartományokba járatandó példányok iránt legczélszerűbb mód a bécsi főpostahivatalnál rendelkezni.

Lapunkra az előfizetések helyben nem szerkesztői hivatalunkban, hanem könyvkereskedésében fogadtatnak el, 's ugyan ott adandók által a „Világ” Hírlőjébe szánt minden magán hirdetések is, melyeket vidékről is oda intézteni kérünk.

A „VILÁG”
Szerkesztősége.

Tartalom.

Magyarország és Erdély. Kinevezések, nyugalmazás. — Névmagyarosítás. — Országgyűlési tudósítások (Máj. 24. 26. 27-én kerületi 's országos ülés). — Egy két szó a külkereskedés tárgyában II. — Csatornák III. — Fővárosi hírek. Egyesületi közlés. (Pesti műegyesület részéről. — Meggyűlési tudósítások: Borsodból, Hevesből, Somogyból (követutatisati munkálatok). Tolnából (követutatisati végpontok). Nyilatkozat Pozsegából. — Forintos György nyilatkozata Zalából. — Magyar partvidék. Finmet kapitánytanács ülés (követutatisati pontok tárgyalása). — Wirlapi kalászkok. Magyar dolgok külföldön. — A bihari gazdalyegyesület alapszabályai.

Nagybritannia. (Történeti vázlat az irlandi lázongásoknak. Sir. R. Peel nyilatkozata Irlandra nézve). — Franciaország. (A repacukor a gyarmati czukorral fokozott egyenlő lábra állítaták.) Nagysorsjáték a guadeloupiak számára. — Az orleansi szűz emléke. — Boyer Párisba váratik. Algiri tudósítások. — Spanyolország. (Az új kabinet előleges lépései és programja. Barcelonai lázongás. A Cortes föltérjesztési terve). — Orosz és Lengyelország. (Kegeyelem-ömlésztés a koronaörökös menyegzője évnapján). — Törökország. (Zimonyi levél: Konstantinápolyi miniszter-változás.)

Társaság. Hazai bibliographia (Büntetésjogi elméletek, írta Cs. I.) Aldunavideki képek. VI. Hivatalos és magán hirdetések. — Gabonaár. — Pénzkelet. — Dunavizsllás.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. ap. kir. Főlsége Gosztonyi Alajost, kikindai kamrai biztost saját folyamodása következtében rendes nyugdíjjal nyugalmba helyezni méltóztatott. Kik tehát ezen tiszti állomást, melylyel évenként 1000 frt készpénz, és természeti szálláson kívül még 24 öl tűzifa, 80 pozs. m. kétszeres, 150 mérő zab és 12 boglya széna van öszekötve, elnyerni szándékoznak, ezennel felszólítatnak, hogy eddigi alkalmaztatásuk felől hiteles bizonyítványokkal illeleg támogatott folyamodásukat hat hét alatt a kir. temesi kamra-igazgatóságán nyujtsák be.

A VILÁG TÁRCZÁJA.

Hazai bibliographia.

Büntetésjogi elméletek, tekintettel a büntetés fajaira, különösen a halálbüntetésre; mikép gyakoroltatott ez régi 's újabb népeknél. Írta Csacska Imre, a SS. M.M. bölcselkedének, és jogoknak tudorja, hités ügyvéd, a kir. győri akademiában a természet és morzági nyilváos jognak tanítója. 1b. és m. t. l. lev. tag. stb. II. Történeti rész. Győrárt özeegy Streibig Klára betűvel 1843. 8 ret. — A két résznek ára fizve 2 for 20 kr. ezüsten.

Csak nem régiben emlékeznék kellő dicsréttel academicus tanítóink buzgóságáról, melylyel azok néhányat a tudományok művelése 's terjesztésében, azoknak nemzeti irodalmunk mezejére átültetésével olly kitünőleg, olly fíradhatlanul munkálkodnak. Údy és hála nekik! Ok felfogták nemzeti szükségünk legelsőbbikét, a nemzeti tudományosság terjesztését; ok megértették az idő valódi kívánatát, 's mint lelkes fiait e honnak, szent hivatásuk körét akkint teljesítik, hogy munkájok 's ezáltal nekik áldatni fog a késő nemzedékek ama boldogabb férfialdaltal, kik könnyebben járvalva az általok megtört ösvényen, gazdag, áldásos gyümölcsökké fejtendik a szelvény bimbókat, melyeket az elhagyatott, mondhatnók elvadososult

Ő cs. kir. Főlsége Tröll Lipót seborvosmesternek vezetéknévét Merényire változtatni kegyelmesen megengedni méltóztatott. A ningu m. kir. udv. Kamara Schulleer Leopold tokaji kir. szálmestert mohácsi kir. sőtisztviségi ellenőrré; K y á t z Ignác pesti sóhivatali gyakornokot pedig ottani sómászátóvá alkalmazta.

Országgyűlési tudósítások. Pozsony máj. 24.

A IVdik országos ülést, déli 12 órakor nyitá meg a harsány éljennel fogadott elnök ő nmlga. Ugyan ekkor ányújtá a kerületi elnökség a kerületi RRnek, írásba foglalt azon megállapodását, mely a megbízó levelek vizsgálása végett 's jelesül a képviselő-tagok névsorának készítésére kiküldendőnek határozatott. Miután a nádori itélőmester felolvasta, elnök ő nmlga történeti vázlatát adta ezen — már a m. országgyűlésen is szőnyegre hozott tárgynak, mely iránt akkor is ama százados szokás-hoz ragaszkodott, miszerint a személynek a névsort maga készítette 's melylyen akkor, hosszas vitakozás után végzéssé lön, hogy az illymódon elkészített képviselői névjegyzék az orsz. iratok közé tétessék ugyan, de az igazolás (verificatio) kérdését illetőleg, minden új intézkedés mellőztével a régi szokás maradjon. Mostanra nézve. a tettet nem tetté változtatni ugyan nem lehet; de ő a ker. névjegyzéknek semmi hitelességet nem tulajdoníthat; különben is az akkori 's mostani körülmények közt semmi különbséget nem lát, akkor is hiányozván a képviselői táblánál a Részeknek, Tolna megyének küldöttei és Pest megyének egyik követe; most hasonlókép hiányzanak a

Részek, 's hiányzanak némely törvényhatóságok követei, kiknek székeit üresen látjuk; az eset hasonlata tehát ugyan-azon végzés hozatalát vonja maga után, t. i. jelenleg is az előbbi szokás mellett maradást. Szót emeltek akkor a Jász-Kun kerületek és káptalanok részéről az illető követei, 's küldöiket mindazon jogokban kívánták részesíttetni a kerületi és országos ülésekben, melyekben más törvényhatóságok részesülnek követei által; az első szónok különösen kiemelve mindazon terhek hazafiai készsleges viselését, miket a haza más polgárai viselnek, főleg pedig ama nagy áldozatot, mellyel magokat I. Leopold idejében a Németrenlnek, utóbb pedig az agg katonák pesti intézetének elzálogosíttatásuk terhe alul önköltségökön megváltották; melly előterjesztésre azon elnöki válasz adatek, hogy a mennyiben itt kerületi tanácskozásbeli jogok megadásarul tétetnek említés, azoknak, mint e helyen intézkedés alá nem jöhetőknek tárgyalása nem ide tartozik, a mennyiben pedig más egyéb jogok megadásarul volna szó, ezekről annak idején mind tanácskozás mind végzés keletkezendik. Nyilatkoztak e közben 's után több megyék követei, utatisásuk szellemében részint az előbbi szokás fentartása, részint igazolási törvények hozatala mellett, mi E. és K. vármegye követeinek előadásarul azon meggyőződés fejlekezett, hogy a kerületileg javasolt intézkedés az előbbi gyakorlattal semmiben össe nem ütközvén, mindkettő fenállhat együtt. Erősíté 's megállapítá vég-re ezen meggyőződést az elnöki előadás, miszerint ő

térek galytalan tudomány fáin fakasztanak ritki kitéréssel a jelen kor tudományos emerei.

Csacska Imre kir. oktató neve már dicsréttesen ismeretes a magyar tudományos közönség előtt. — Ő volt — tudunkra legalább — az első, ki a természeti jog elveit ödes hazai nyelvünkön fejtegetve, megmutatá, mikép csak fölünk függ a tudományok szent rejtekébe anyaitéj-jel szítt hangokon vezetni be a nemzet drága reményeit! És most szives örömmel üdvözöljük a derék férfit irodalmunk mezején ez eddigelő egyetlen és soktekintetben cél-szerű munkájával, mely a lassu fejteményű tudományos ismeretek gyarapítására a büntetés történeti és statisztikai adatainak vázlatos előterjesztésével csak ohajtható eredményeket szül. — Véleményünk szerint e könyv czimét: „Büntetésjogi elméletek” helyett, helyesebben nevezendü vala „Büntetésjogi történet” nek? mert a munkában a büntetésjog külön országai, külön korszaki stadiumait és mibenlétét vázolja inkább, mintsem önálló elméleti szabályokat állít fel; noha nem tagadható másrésztől, hogy a száraz historiai előadást, a jeles szerző igen gyakran talpraesett philosophiai nézetekkel iparkodik érdekessé tenni. Bevezetésül midőn a jogérzet nyilatkozatait, mint az emberi létfogalmával ugyanazonosítottakat szerző állítja, abban merő természeti jogérzet értendő, — honnan következmenyül az egyenlőség elve foly, melly két fő viszonyosságot, u. m. magánvédelmet, és verbot-szút ismert jogkorlátul. A különországi büntetésnemek azok keletkezete, az azokat előidéző okok történeti kijelölése, a kor szelleméhez arányzott combinatiója, külön

időszaki phasisai a szerző jellem munkájának többoldalu cél-pontjai, — minélfogva az emberiség bölcséjétől kezdve, Zsidóország, Egyptom, Persa, Görög, Ruma, Német- 's Magyarországok és középkori büntetésjogi állapotját, külön szakokban, különös figyelemmel a gyakorolt büntetés és büntetésnemek mivoltára tanúságosan terjeszti elé. — Legújabb időkben főleg a büntetésjog szelédőbb szellemű, a kor fogalmához 's tisztultabb kormányzási elvekhez mért szempontból javítását, rendszerítését taglalja, 's e végett Oroszország, Toscana nhgség, Angol- és Franciaország, Északamerika, Belgium, Poroszország, ausztriai birodalom, Bajorország, oldenburgi hgség, szász, württembergi és hannoverai királyság, braunschweigi, badeni, hasszai nhgség, Szardínia, hollandi királyság, Schweiz Brazília és Dánia büntetésjogi állapotjának régi 's újabb időkben változást vagy módosítást szenvedett phasisait mutatja ki.

Ez a munkának üdvözö egyik czélja: 's valóban dicsréttére válik szerzőnek ama jártasság 's fíradhatlan kutatás, miszerint e tárgy zavararul bárcsak vázlatos rendszerűre is emelé. — Második czélja a halálbüntetés cél-szerűtlensége, — nem jogtalansága, mert annak jog-szempontról taglalását szerző teljesen mellőzö, a halálbüntetésről mint terrorismusi 's nem bünhárító övszerul szóla, sőt ellenkezőleg a halálos büntetést többször 's több müvelt állományaral legújabb időkben káros rendszernek mutogatja. Így még Anglia a gyakori halálos büntetéseknek tömördek vérfoltjait látatja, annál inkább gyarapul a büntettek száma; — Toscanában ellenben (l. 79) már

nmlga az igazolás kérdését, úgy a mint annak lényege van, igen messzeterjedőnek állván, mostani körülményeinknek figyelembe vételét ajánlotta, melyek között illy kérdés föltűti vitakozás a csilapult elmélet forrongásba hozhatná, a tárgyalásra várakozó nagyfontosságú kérdéseket pedig sokáig háttérbe szoritáná, 's miután kinyilatkoztató, hogy elnöki jogainak épségben maradása mellett a névjegyzék elkészítése ellen, mely egyébiránt azok neveit nem foglalhatandja magában — kik itt nem mint képviselők ülnek, — kifogása nincs: felszólítá ujjolag a KKat és RRket, hogy e kérdésbe, különösen most, ne bocsátkozzanak. A vitakozásoknak új fordulatot adott Horvátország követének e tárgyra vonatkozólag latin nyelven tett azon nyilatkozata, hogy ő, megbízólevelüket a vizsgáló választmánynak semmi esetre be nem mutatandná, habár annak kinevezése elfogadhatók is. Az előadási nyelv 's a nyilatkozási ellenzetesség egyiránt kellemetlenül hatott a KK-ra és RR-re, 's a zaj nehezen volt csillapítható elnök ő nagyméltóságának abbéli felvilágosítása által is, miszerint Horvátország követének megbízólevelük egészen más alakzatban szolgáltatván ki mint egyes törvényhatóságoké, mint a Nádor ő fenségségéhez 's hozzá (személynek ő nagyméltóságához) intézett levél többé a horvátországi követek keze közt sincs, 's így azt a szónoklott köv. ur, legjobb akarata mellett sem mutathatná be a javaslatba hozott választmánynak. Felszólalt ekkor Turópolya követe magyar nyelven, 's addig is, míg küldői nevében, utasítása szerint a horvátországi viszonyokat illetőleg bővebb előterjesztést 's ezzel párosult óvást tehetend a KK. és RR. előtt, felfűződő okát annak, miért hogy a nevezett ország követe megbízólevelének a választmányi előtti felmutatásátul idegenkedik — Szavait hosszan tartó éljenzés követé, kardsörtetésekkel 's tombolással elannyira, hogy elnök ő nagyméltósága a hallgatóságot rendre 's véleménynyilatkozatainak illyenmű kifejezésével fölhagyásra utasította, nehogy másképp korlátozó szabályok hozatala váljék szükségessé. E jelenet után P. vármegye követe, a mozgalomokozó viszonyok fejtegetésébe bocsátkozni 's a volt szokást kérdésbe hozni nem akarván, illetődvé nyilatkoztató: miszerint ohajtott volna, hogy miután ezen surlódásokra nézve egyik részről az elnyomni szándékozás, másikkal pedig a simulni teljességgel nem akarás vádjá hallatszott, ez utóbbinak tettleges megczafolására jelen országgyűlésen Horvátország követi magyarul szólaljanak fel; mit hogy nem tettek, igen fájlalja 's e részben több méltányosságot várt. Mi pedig a választmányi iránti ellenkezést illeti: bármi utasítása legyen is a követ urnak, az semmi esetre nem lehet, hogy a többség által hozott végzéshez magokat ne alkalmaztassák. Ha e házban csak egy tag létezik is, ki a végzésnek ellenállhat: akkor e tábla többé nem létezik 'stb. Elnök ur ő nmlga megvjegyzé, mikép kétséget nem szenved, hogy mindnyájunknak kedvesebb volna, ha, mint a legnagyobb rész, úgy a horvátországi követek is magyarul szólálnak, 's hogy a gyengédség és méltányosság azt ajánlanak; ama kellemetlen viszonyok sőt viszálykodások megszüntetését illetőleg pedig, melyek a horvátországi két párt közt vannak, a köv. urnak javasolja: legyen bennünk bizalma, 's higgye el, hogy hidegebb vérrel de melegebb szívvél fogunk abban eljárni, mint az ügybe foglalt 's így érdekelt felek. — Hangzott későbbben még két latin szónoklat. Mindkettőnél nyilvánult egy kis visszatetszés a hallgatóság részéről; a követ urak közül pedig számosan felhívottaknak érezték magokat megütközésök élénk kijelentésére, különösen az utóbbi szónok ellenében, 's bár-

mint igyekezett is a nagym. elnök ismételt felszólalásával az alaptárgyhoz visszatérését eszközölni, a latin szónoklat ellen több határozott nyilatkozás intézték. Különösen B. megyének követe volt az, ki a tény helytelen voltát kitértette, felhozván, hogy mióta nemzeti nyelvünk diplomatikai méltóságra emeltetett, midazok, kik e táblánál, melynek csaknem felét képezték, még csak egy emberkor előtti latin nyelvet használtak, magyarul szónokolnak 's csupán Horvátország követi vonakodnak ettől 's találják sérelmesnek, holott sem a német tartománybeli követek a francia parlamentben, sem scotok és irek az angol alsóházban, sem Északamerikának bármily nyelvű képviselője kifogást nem tett soha az ellen, hogy az elsőben francia, az utóbbiakban angol nyelven kell felszólalniok. Kiemelék különösen, hogy most, midőn Urunk, Királyunk kegyességénél fogva ő Felségök szentséges személyéhez is magyar beszédekkel intézhetünk, midőn felírásaink egyedül magyar nyelven történnék, midőn törvényeink eredetileg magyar, nyelvünkől idegenkedés, holott neki magának szolgálna legnagyobb kárára, ha latin előterjesztései be nem fogadhatnának; mert azt, hogy latinnyelven mondott beszédek iktatassanak, annak küldői nevében ünnepelesen ellenmond; hogy pedig fordításban jöjjenek bele, ki kezeskedik azok hitelességéről? 'stb. Nyomosan szóltak még e tárgyhoz több megyék követi, kiknek előadását kibékítő szellemben kívánta előterjesztve hallani Sz. vármegye követe, ki e részben korholó beszédek helyett oly törvények alkotását sürgette, melyekben Horvátországnak az igazság kimondassék. — Végre ismét a megkezdett tárgy fonala került elő, 's miután elnök ő excéja a korábbi nyilatkozatok szerint ünngainak 's a régi szokásnak fentartása mellett a választmány kinevezését ellenzendőnek nem találta, a KK. és RR. naplója iránti rendezkedések pedig, melyek szerint az, gyorsirólag szerkesztve, 100 ívre őt pforintnyi előfizetéssel, lehető gyorsasággal, legfőbb harmadnapnyi időköz után 's szokott önkörbeli cenzorok felügyelése alatt jelenendik meg; miben, hogy annyival kevesebb fenakadás lehessen, kérte ő nmlga az illető tagokat, hogy a kitűzendett órákban pontosan megjelenni sziveskedjenek, közhelyeslést nyertek, a bizományvelevek szerint képviselői névjegyzéket készítendő választmányi tagok neveinek felolvasatása után délutáni 2³/₄ órákor az ülés eloszlott.

Pozsony, május 26.

Délelőtti 9 órákor megkezdé munkálkodását azon választmány, mely a legutóbbi országos határozat következtében a megbízó levelek megtekintése mellett névjegyzék-készítésre neveztetett ki. A 12 órákor tartott kerületi ülésben pedig legelsőbb az országgyűlési újság tárgyában készült üzenet olvastatott fel; azután a kerületi elnök jelenté, hogy a kerületi jegyzőkönyv nyomtatás-költsége iránt a helybeli nyomtatókkal az alkudozást megkezdé, de ezek addig alkudozásba bocsátkozni nem akarnak, míg a jegyzőkönyvre legalább 500 aláíró nem biztosítatik, különben ha ennyi biztosítatnék, negyedformában, — mint mult országgyűlés alatt meghatározva volt — 100 ívet, írópapirosra 4 írt pengőben, nyomtatópapirosra pedig 3f. 30 krért pengőben készek nyomtatni. Erre tehát a kerületi Rendek aláírást nyitni határoztak. — Tovább a kerületi napló vagy inkább jegyzőkönyv iránti utasítás az 1839ki országgyűlésre készült utasítás szellemében olvastatott fel csupán azon módosítással, mennyiben annak szerkesztésére nézve módosítás tétellett. Z. Veszprém megye követe

ennek felolvasása után megmutatván a napló és jegyzőkönyv közötti különbséget, ha a Rendek ezélt kívánnak érni — minthogy a jegyzőkönyv egyedül csak a többség által védett indítványok 's határozatok foglalata — 's multkor még kerületi naplóru is gondoskodtak a Rendek: — tehát a megalapított kerületi jegyzőkönyv helyébe egy oly naplónak szerkesztését méltóztassanak elrendelni, melyben a lett dolgok hű előadása mellett minden szólónak beszéde legrövidebb kivonatba foglaltassék; tett is e részben már a szóló mint megbízott ker. jegyzőkönyv-szerkesztő kísérletet a mult ülésből 's azt a Rknek — ha vele megelégednének — bemutatja. 'S itt mutatványul belőle egy szakaszt fel is olvasott, mit a Rdek éljennel kísért tetszéssel fogadván, az köz-leiratra bocsátatott. Végre a kerületi elnök előterjesztvén, mikép jövő kedden (máj. 30kán) felséges urunk névnapja leend, errenézve a RRdek, mint más alkalommal tették, felírás utján szoktak tisztelgeni, 's úgy hiszi, hogy errenézve már a fáradhatlan szorgalmu jegyző P. L. a felírást el is készítette, (halljuk) P. L. felállt 's az üdvözölő felírást felolvasta 's hogy azt az orsz. Rendei is birhassák, közleiratra bocsátatott. — Ülés végeztével ismét megkezdé munkálkodását a fennevezett választmány.

Pozsony, május 27.

Mai 9¹/₂ órákor tarsatott kerületi ülésben hitelesített meg a Főrendekhez készített azon üzenet, mely az országgyűlési szabad-újságok tárgyában az 1836 és 1839. évi üzenetek nyomán tétellett, a multkor módosított törvényjavaslattal együtt; úgy szinte meghitelesített mindazon határozat, melyek az országgyűlési naplóknak gyorsirók által, 's a kerületi naplónak miképeni szerkesztése tárgyában keletkeztek. Nemkülönbön azon üdvözölő beszéd is, mely ő Felsége névnapjára a Rendek részéről felírásban lesz tartatandó 's melynek tartalma következő:

„Felséges Császár 's Apostoli Király 'stb.

Félszázad tñnt már le, mióta az akkori különben vészszel borongott időszakban a mi és oly sok társnemzetek örömeinkre, boldog reményeinkre — az isteni jószág Felségednek létele ajándékozott. Az áldott béke megnevitotta már a fegyverek zörgéseit, 's mi, annak esendes ölében nyugodva, Felséged becses élete terjedésének örülünk, 's azért az élet és sors Urának — minden alkalmakkal hála adunk — Most is tehát! midőn ugyanazon isteni imádató jószág ismét felviráztja Felségedre diós nevének évi napját, ennek örömdetes ünneplése közben isten iránti hálával eltelve buzgó szívvel kívánjuk, hogy Felséged életének hátralevő napjai és esztendői hosszú időkre terjedjenek. 's az egek szent ótalma alatt áldottak és boldogok legyenek, hódoló alázattal egyszersmind azért eszedvén, hogy életének és boldogságának terjedésért tett 's az egész nemzettel közös kívánatokat Felséged jelen alkalommal is alátválti igaz tiszteletünknek, íni szives vonzódásunknak ismételt, 's hiv magyarjainak őszinte keblőből eredett bizonyosságát fogadni méltóztassék, a kik, 'stb. 'stb.

Ezek megtörténtével S. megye követe küldőinek kívánata következtében indítványt tñn, hogy a keletkező törvényjavaslatok ne csupán cikkelyenkint — t. i. úgy, mint az előbbeni országgyűléseken történni szokott — tárgyalassanak; és midőn az egész elkészült, ne csupán arra szavazzanak: maradjon-e az vagy nem? mivel így sokszor a követ oda kénytelen járulni voksával, mihez utasítása következtében járulnia nem kell vala; kívánja tehát, hogy jövendőben az egész törvényjavaslati első projectum, elkészülte után újjolag ezen tárgyalás alá kerüljön, annyival is inkább, minthogy annak egészeni bevégezteig a követ is, küldőinek teendő hírüladás után, nyerhet iránta utasítást. T. megyének követe pedig a kir. városok szerkezete és országgyűl. elrendezése tárgyában oly indítványt tñn, hogy a kir. városok e nyomasztó állapotukból minél több kiemeltethessenek, azonnal egy választ-

1786 november 30án eltöröltetvén az, nem fordult annyi halált érdemlő büntet elő, mint azelőtt. Az illy párhuzamok nem mindig a legszerencsésbéek ugyan: mert a népműveltség és szokás hévmérői különországban, külön fokozatúak: és vannak idők 's események, melyek szigorítani, vagy szelídíteni parancsolják a büntetéseket 's szerző a halálbüntetéshez hason, sőt némely körülmények között szigorúbb büntetésnemeket, mint amazzal fel nem érőket impatálja; — ok-kutatásainak méltánylást érdemlő eredménye azonban koránsem azon elvnek felállítás: mintha halált érdemlő büntettek nem volnának — hanem csak hogy azok inkább javító, mint írtó eszközökkel cseréltesse-nek fel.

A honunkban létezett büntetés módok iránt, — bár azok csak elszórt töredékei törvénykönyveinknek, 's inkább polgári mint büntető-törvény-szellemeik. — ohajtható volt volna, hogy szerző terjedelmesebb adatokkal járulhasson e kordézés fejtegetéséhez. A 68—70. említi szerző, mikép a bünper feljebbvitelt az 1729: 30 t. cz. megtagadja 's így az egyenlőség és erkölcsi bizonyosság elvét kizárja. Szerző figyelmét e helyen kikerülte ama fontos különbség, mely nemesek és nem nemesek között hazánkban létezt és most is törvényesen létezik; mert nemeseknek a feljebbvitel minden esekélyebb büntetést szabó ítéletektől korlátlanul szabad; azonban ezen jog a nem-nemesekre nézve csupán a halálos, vagy avval hasonmértékű ítéletektől engedtetik meg. Szinte az 1808 11 t. cz. 70. lapon álló rögtön bíróságot rendelő törvényt, a „közép időkori századok durvaságához 's vadságához illó

büntetés-módnak tartja? Vajjon minden érzékenykedő elfogultságból-e vagy sem? kutatni itt nem akarjuk; kivált miután annak létrehozását önmaga is a 71 loly fontos okokkal támogatja, melyek a rögtön-ítéletek czélszerűségét, sőt elkerülhetlenségét bizonyos, rendkívüli körülményekben igen helyesen alapítják meg. Ha az eljárási gyorsaságban nem lát szerző elég biztosítékot, úgy figyelembe kell vala venni, hogy ezen büntetés mód igen körülírva, megszorítva, 's annyira korlátozva van, bizonyos, kijellett esetekre szorítás által, hogy itt maga a szabály nyújtja a biztosítékot, melyet ellenkezőleg a rendes, 's végtelen önkény alatt nyögő eddigi hosszas törvénykezési rendszerünk nem nyújthat vala.

De fölötte hosszasan, e lapok körét túlhaladólág kellene szólanunk, ha a derék szerző jelen munkáját részletesen taglalni akarnók. Szóltunk tartalmáról, 's némely kitűnőbb elvekről, melyekre nézve szerző nyilatkozik: a részletes, kimerítő kritikát másoknak engedjük át. Czélünk főleg az levén, hogy minden jelesb tüneményre figyelmeztessük t. olvasóinkat. ezt jelen néhány sorainkkal, úgy hisszük, teljesítettük. 'S így munkakedvet ohajtvá a derék szerzőnek, megválnk tñle azon nyilatkozattal, hogy jelen munkája nagy részben megközelíti a kitűzött czél főpontjait, 's általa, mint melyben a tárgy-avatottságot kitűntető rendszer és világosság az előadásban teljes mértékben megvan, irodalmunk egy becses gyöngyszemmel gazdagult. —

Aldunavidéki képek.

VI.

Karlovicztól hegyek közt kanyarog a gondal csinált és ápolott országút; minden magasabb helyről legkisebb kilátás nyílik, jobbra a szerémi-szölőkkel borított hegyekre; 's balra a szigetek közt tekergő Dunára, 's ezen túl a csajkások kerületére. 's tovább a bánság, és Bács termékeny síkjaira. Az út majd másfél óraig a hegyek közt kanyarog, 's ezen túl kezdődik a Zimonyig tartó síkság. Első falu India vagy Indiaez, mely Pejacevicus gróf romai uradalmához tartozik; van benne csinos templom, 's tágas vendéglő, 's ebben egy lomha és goromba német koresmáros. — Indián túl O és Uj-Paza, 's Bud-nicza fekszik. mind a három határvidéki falu. A templom iskola, és tisztalak, mindenütt a faluközepén áll; közepett a templom, a többi épület szegletháza, a 4 innen kiágazó utcának, a házak csinosak, udvaraik kerítés által védvők, 's az utcán, 's ben az udvarban izmos szederfák állnak, mivel a faluk, 's általában a slavoniai megyék, 's határszélek nevezetes selyembogár-tenyésztést üznek. OPazán selyem fonó gyár van, melyet megtekinték. A munkások mind leányok, 's páronkint dolgoznak, mint nálunk mosások együt áll, az alulról fűtött padka öblében, e forró vízben uszkálnak a selyembogacsok, az egyik leány jobb kezével köztük motollát, 's a haszonvetlen szöszöt letépve, a jó fonalat keresi, melyet ő he-tével egy vas-szálhoz köt, honnan a másik leányzó azo-

mány minden utasítás nélkül neveztessek ki, melynek főfeladata legyen mind a kir. városok belsejében, mind országgyűlési szavazatuk arányát kidolgozni 's hogy a javaslat minél előbbi beadásával hova hamarabb tárgyalás alá kerülhessen. Ezen indítvány úgy szólva közakarattal pártolatott 's ahoz a kir. városok is járulni nyilatkoztak, azon általános kijelentéssel azonban: miszerint reménylik, hogy midőn a kir. városok elrendezése kerülend tárgyalás alá, nem kívánandnak a RR. 'rölok nélkülök' tanácskozni, hanem hogy ahoz illően befolyhassanak 's fölötté tanácskozhassanak, előbb a törvényben gyökerezett egyenkinti szavazatukat kívánták megadni. Azonban M. megye követe, utasításánál fogvást, mielőtt valamely tárgy fölött tanácskozásba bocsátkoznék, az előleges sérelmeket 's kívánatokat 's az országgyűlés kiegészítését kívánta tárgyalás alá vétetni. Sz. megye követe pedig a tanácskozás alá kerülendő tárgyak előleges kiűzését kívánta; 's véleménye szerint a jövő tanácskozás tárgyai lennének: 1) a megbízólevelek megtekintésére kiküldött választmány munkálatának főlétele; 2) az országgyűlés kiegészítése, és 3) a kir. előadások tárgyalása. Z. m. követe azon indítvánnyal lépven föl: miképen az Orsz. Rdei Csongrád megyének még 1790ben tett azon indítványa szellemében az 1490ki esküförmő szerint esküthessenek föl, hogy az alkotványt óltalmazni fogják 's üdves törvényeket eszközölni, és semminemű kir. hivatalt vagy adományt el nem fogadandnak. S. megye követe a kir. városok elrendezése tárgyában kiküldött választmányt pártolván, utasítása 'következébe a voksok meghatározását is ohajtja; azonban — ugymond — van még más testület is e teremben, mely az elrendezést voksaira nézve szintegy mint a kir. városok, megkívánja, 's ezeket is a kir. városokkal együtt tárgyalatni vélte, ezek pedig a szabad kerületek és káptalanok, melyeknek állásáról szinte szükségös a törvényhozásnak gondoskodni. N. V. káptalan követe a káptalanok voksait 's ezen első rendnek méltóságos állását illő figyelemre méltatva kérte a KK. és RRket, hogy az első rend, törvényes kívánatának méltánlata mellett, egy alkalommal elrendeztessek. B. megye követe végre, hogy ezen indítványok tömkelegével az idő el ne vonassék, indítványt tón: hogy kerületi választmány jelöltessék ki, melynek elibe a követek az utasításukban kijelölt sérelmeket 's kívánatokat terjesztvén 's ez azokat moxvált véleménynyel az ülésbe beadván, belőle sor szerint az, mi legsürgetősb, egymásután tárgyalathatnék. — De ezen sok indítvány — T-én kívül — mind elhangzott, 's így a szab. kir. városok belsejében és országgyűlési állásuk elrendezése tárgyában kiküldendő választmány elválasztása meghatározatott, és pedig scrutinium után, a megyék részéről minden kerületből 4, összesen 16, a kir. városok köréből 6, káptalani küldötkekből 1 és a szab. kerületek részéről 1 's így 24 tagból álló választmány C. s. megye indítványára munkálatát minél előbb a mai kerületi elnökök Lónyay Gábor Zemlin és Bossányi Simon Nyitra m. követek vezérlete alatt fogja megkezdeni.

Pest, majus 31. 1843.

Egykét szó a külkereskedés tárgyában.

II.

De tekintsük most meg közelebbről azon mézes szép szavakat, azon kecségetű ígéretek, melyekkel szerzeteknek proselitái a külkereskedés eszméjé-

nek! Azt jósolják a külkereskedési missionariusok: „Függetlenség fogja jutalmazni igyekezteiteket, ha a honnak saját külkereskedést tudtok szerezni, — ehhez pedig a legbiztosabb, legszükségesebb, sőt egyedüli lépés a tenger öblét közelebb hozni a hazai kebléhez.“

Alig szükséges megjegyezni, hogy a függetlenség elve már magában petitio principii, mert független csak az, a ki önálló. Erre nézve tehát csak annyit lehet változtatnunk, a mennyi tőlünk függ. Azon kivétel pedig, (mely közbevetőleg a külföldi kivitelre nézve bizony nem terhelő, tehát ebbeli függetlenségünket most sem korlátolja tühretlen mértékben — és e körül vessünk egy tekintetet az illető vámszabályokra) egyformán járja körül honunkat a tenger felé, és száraz határain — Fiumét épen úgy választja el a külső kivitelre nézve Magyarországól, mint ettől az ausztriai statusszövet-székötöttéseitől feltételezzük, és nem alapítjuk inkább ezt belső erős önállásán, egyarányosan kifejtett tehetségein, szóval, a maga saját erejében bizható önérzetén?

De ha a nemzeti függetlenség teoriáját jobban megvizsgáljuk, vajjon nem vétünk-e, ha a függetlenséget valamint az egyénre, úgy a nemzetre és országra nézve is, ennek külső viszonyaitól 's összeköttetéseitől feltételezzük, és nem alapítjuk inkább ezt belső erős önállásán, egyarányosan kifejtett tehetségein, szóval, a maga saját erejében bizható önérzetén?

Egy nemzet, melynek külső kivitele csak némely nyers természetűekre szorítottatik, és melynek kebelében nagy áldozatokkal felállítandó kiviteli utvonat a belső közlekedés hiánya miatt csak lakosai csekély számára lehet hasznaható, míg a többség vagy épen nem, vagy csak ritka esetben részesülhet ennek jótéteményiből — mely nemzet végre, mint fentebb mondtok, majd minden egyéb szükségének fedezéséért mindennapi kenyere kivül a külföldre szorul, 's ennek adozik, melynek tehát kereskedése mindig szenvedő (passiv) állapotban lesz — addig, míg ezek így állnak, akármily drágán vásárolná is külkereskedését, ez által függetlenségét meg nem nyerheti. Kereskedési értelemben csak akkor nyerte el igazán függetlenségét, ha a saját minden szükségének, vagy legnagyobb részének ipar általi fedezése után a fennmaradt felesleget viheti ki nyereséggel, és bevitelle csak olyan tárgyakra szorítottatik, mik éghajlatában fel nem találhatók, vagy ipar által sem szerzettethetők meg.

Angliát, mely kétségen kívül kereskedő népek lakföldre, mi hozta magas állására? kereskedése-e mindjárt? vagy nem inkább belső erejének és gazdagságának előbb történt kifejlődése, mielőtt kereskedését a világ öt részeire kiterjeszteni képes volt? Ki nem tudja, hogy tömördek gyáripari cikkeknek alig fele már elégséges úgynevezett világi kereskedésére, míg ezeknek másik fele ama néhány hasonlólag csekély terjedésű szigeteken használtatik el, és roppant hongazdagságát teszi? Ha pedig ellenkezőleg az ujabbi időkben valami látszik veszélyez-

tetni az eddig rendithetlen brit egyensúlyt, az nem egyéb, mint ezen nemzetnek túlságos kereskedési hajlandósága, már most szerfelett növekedett népessége és földi természetvényének szűkléte, mely miatt a proletarius dologtalan ezereknek táplálása végett sokszor más országok természetvényére szorul.

Valóban, ki a függetlenséget a külföldi szabad összeköttetésben, és nem a belső jólétben, és erőben helyezi, azon jó barátokra emlékeztetne, ki egy gyomorgórcsban, vagy fojtó anginában sanylódtó társát orvosi segítségnek megszerzése helyett annak külső fényes összeköttetésével, rokonságával, 's más e félével akarná vigasztalni 's fölsegíteni.

Épen oly hibás azon nézet, hogy a kereskedésnek magas fokra lehető emelésére legbiztosabb, és szinte egyetlen mód a tengerreli közvetlen közlekedés. Nézzünk körül, ha agyremeknek és képzelt ábrándképeknek nem akarunk többet hinni, mint tulajdon hű szemünk világának; nézzük Spanyolországot, Portugalliát, hol a kereskedés úgyszólván letarolva fekszik, míg Szászország, és a szabad helvet cantonoké fényes, és a legélénkebb mozgalomban ragyog; kell-e több magyarázat, hol a példák illy tagadhatlan bizonyosságot tesznek?

Tudva van, igenis, és nem titok, hogy a kereskedési buzdóság felhívásai ujab időkben hathatós viszhangra találtak a karst-hegység sivatag bércein *) De reméljük, hogy ezen ifjú hirlap szép feladatúl, és célul a honi kereskedés kérdéseinek minden oldalról részrehajlatlan felvilágosítását tűzte ki magának! Magas hivatás valóban, de ennek főszabálya: non semper Cicero pro domo sua.

Elapoknak szük hasábjai nem engedik a tárgyak még terjedelmesebb bonczolását; az előhozottak, melyek nem új gondolatok, hanem csak a tisztá igazságának ismétlései, reméljük, figyelemre fognak méltattatni, 's ezen hiedelemben ismételjük: előbb, mintsem tengerhajózásról álmodunk, fordítsuk erőnket 's törekvésinket belső viszonyainkra; ne feledjük azon hiányokat, melyek pótlása nélkül minden lépésünk csak botlás lehet; nézzük honunk szép folyamit, 's kérdezzük meg magunkat: vajjon szabályozvák-e ezek? léteznek-e csatornák általi összeköttetések, melyek milly tömördek hasznat hajtának belkereskedésünkre, onnan világlik ki, mert tapasztalás szerint a hajózás általi szállítás díja csak egy negyedrészt teszi aszáraz-utoni fuvarozás bérének; mi — épen ránk nézve, kik csekélyebb értékű 's áru természetűeket szállítunk, az alatt is, míg más nagyobb értékű, és áru portékákkal kereskedhetni fogunk, legezédirányosb volna, és nem zárná el külkereskedésünk jövő virágzását, holott ezek, és más fentebb érintett belintézkedések nélkül a külkereskedésre tett erőtetések valóban csak áldozatok maradnának!

Csatornák.

III.

Igértük lapjaink 27. számában, hogy az eszkébroodi vagyis: „dráva-szávai“ csatornatársaság emlékiratára, melyet a szerémszegeyi vízszabályozási választmány „duna-szávai“ csatorna iránti javaslatára

*) Eco del Littorale Ungarico.

kat, egy oldalt hajtathó vasgép segélyével lefonta. Negyven nő dolgozik itt 's ezenkívül mintegy 10 kisebb vízfordó leány. Az előbbiek 50, a géphajtók 30, a vízfordók 20 krt. kapnak naponként váltóban. E három falu galétáit itt vásárolja össze Petrovics úr, a gyár birtokosa 's a lefont selymet egy bécsi háznak adja el.

Jól mondja egy német utazó, hogy Magyarországon utazni sem lehet a nélkül, hogy folyvást szöba ne kerüljön a „Széchenyi“ név; lám alig szálltam ki a gőzhajóról, alig vertem ki fejemből az általa sürgetett folyamszabályozást, már a szederfákra bukkanék. Nem ő, a hon felvirágoztatásán buzgó hazafi — e itt is az, ki a nemzeti gazdaság e jövedelmező ágát, szóval, példával 's írassa, előmozdítja? Ide jöttek ti, ellenei vagy inkább irigyei e nagy férfinak, 's el fogtok némulni, mert ha egyebet nem tett volna is ő, már csak azért is megérdemlené a nemzet örök háláját, hogy a közzgazdaságnak egy olly ágát sürgetti, mely után e falvakba, évenként 8000 pf. foly, nem számítván ide a gyár-tulajdonos úr hasznait. Igen uraim, szederfákat tenyésztesünk. alakítsunk olly szedreket, millyenek itt a falvak végén 's a nagy Széchenyi jószágán láthatók, 's lesz egy lidérczünk, mely pénzt terem.

Karloviczon, Indián 's Pozsán időzve késő este volt már, midőn Batoniczára értem. — A milly szép nappal egy határszéli falu az ő utcáival 's fáktól környezett csinos házaival: olly zordon de még is bájos képet nyújt az éj idején. — Az izmos és sűrűn ültetett szederfák mint két rémsapat állnak oldalvást, 's az itt 's amott szétnyúló

gallyak közt a lak ablakának gyöngye fénye villog keresztül. A fazonon belül az udvaron álló fák sötétlenek, aljaikban gyöngye. rémes világitásnál emberi alakok mozognak. első pillanatra ki sem vehetők, ámde jobban megtekintve az egészhez kellemes kielégítésül szolgálók. — A fák egyikének aljában asztal áll, ezen pislogó mécs, boroskorsók és ételek-körül a háznépe ül, fölül az őz gospodár 's agg neje, odább sötét gubáiban a család többi tagja. — E barna férfi-arcok, sötétzsinű scurtékák, 's a rémes világitat a sűrű fák közepett, megannyi haramia tanýára emlékeztetnek, pedig aligha nagyobb valahol a személy- 's vagyon-bátorság mint épen itt a határszéleken.

Remélve, hogy soraimat ifjak is, kik a nőnemnek baráti, olvassák, álljon itt néhány szó, a slavoniai határszéli nőnemről. Mi felvidékiek sokat hallottunk ezek szépségéről, pedig kevésbbé szép nőnem alig van a hazában mint ugyanitt, 's én igaz lélekkel mondhatom, hogy sem a Dunapartira kijött slavoniat, sem a gyárban 's határvidékem látott nők közt egyetlenegy szép nőarcot sem vettem észre. Bir azonban e nőnem egy dicséretes tulajdonnal, 's ez rendkívüli szorgalma; mert azonkívül, hogy a jövedelmes selyembogártenyésztést kizárólag egyedül ők üzik, a házat a vászon 's gyapjúszövet minden nemével ellátják, még kün a mezőn 's marhahajtás közben is dolgoznak ama gyapjúszálakon, melyekből később férjeik scurtékája készül.

Zimony, az ausztriai uradalom egy végpontja, a Duna partján fekszik, 's 10,000 lakossal bir, kik jobbadán ráczok, ámde vannak németek, horvátok, zsidók

's a kereskedők közt örmények, törökök 's görögök is, kik főleg a gőzös létrejötte előtt nevezetes transito-kereskedést üztének. — Mi a várost illeti, ez kissé szebb mint Ujvidék, 's az úgynevezett cigány-hegynek, mely a város mögött emelkedik, aljában sok rongyos házat láthatni. Mellyekben számos cigány lakik; ámde a városban sok szép épület és bolt van, legjelentősebb épület a harminczad, melyet egy 12' magas köfal kerít, 's a négyszögletű udvarban 6 ház (koliva) mindegyik külön kis fakerítéssel körülfogott udvar közepén; illy koliva ismét 4 részre oszlik, melyek mindegyike egy szobát, konyhát és kamarát foglal magában; az udvar szinte 4 jól elkülönített osztályból állván, e házikók fogadják a Törökországból jövő utasokat, kik itt 7—21 nap veszteglenek. A bútorozatlan 's csupán egy faágygyal ellátott szoba ingyen adatik; bútorért fizetni kell. Ha az utason nem mutatkozik a kijelölt idő alatt a dögmirigy jele. tovább haladhat, ha igen, vissza küldetik a török birodalomba. — Az intézet igazgató a Dr. Minas. budai hazánkfia, ki a Konstantinápoly 's Ázsia közti veszteglő-intézet szabályozásáért a Nischanj Istichár' renddel tiszteltetett meg az elhunyt szultán által.

Az úgynevezett „belgrádi mezőn“ mely a városon kívül van, tartatik hetenkint vásár a két szomszéd birodalom között, hol egy (Rastel) léczsorompó által elválasztva áll a kétféle népség. ők itt egymást csak távrólól látják, beszélgetnek, de érintkezésbe nem jöhetnek.

alokai ellen készíte, 's mellyről, mint ns Verőczemegye Rendeinek f. évi januar 10d. bemutatotról, lapjaink 28d. számában emlékezünk is, visszatérünk. — Ez emlékirat most sajtó útján megjelent, 's a hozzá mellékelt térképek könyvomatú rajzát van szerencsénk t. olvasóinknak mai számunkhoz mellékelve bemutatni; midőn egyszersmind az érintett emlékiratnak e tervekre vonatkozó sorait kivonatosan közöljük.

Előrebocsátván az „eszék-broodi“ csatorna-társaság azon okokat, mellyek őt a „duna-száva“ csatorna pártól elleni felszólalásra felhívák, 's a „szávaszabályozási“ kir. biztosság 1841ki octob. 19d. jegyzőkönyvének némely pontjait; ugyanazon biztosság 1842d. sept. 5d. Eszéken a Drávának Szávéval hajókázható csatorna általi összeköttetése tárgyában tartott ülése jegyzőkönyve nyomán a következőket hozza fel:

A biztossági utazás alkalmával felszólítá ő mélt. a szávaszabályozási kir. biztosság 1) a szlavonai csatorna-társaságot az 1841d. octob. 19én hozott biztossági határozatnál fogva az eszék-broodi csatornavonal ügyében merített műtápaszlatok előadására, tekintetelve a neki az említett társaság által Eszéken Julius 11én 1841. benyújtott észrevételekre.

„E felszólítás következtében az említett társaság — mond tovább az emlékirat — benyújtá a nem régiben Rhon várépítészkarri őrnagy urnak, Nagy Sándor társasági, és egy királyi-biztossági mérnök urak közbejárásával a Drávának, 's illetőleg a Dunának a szávéval egybekapcsolása iránt munkába veendő legkedvezőbb csatornavonal kikutatása ügyében tett vizsgálatát, mellyben a fenérintett várépítészkarri őrnagy ur véleményét akképp nyilatkoztatta, hogy az ő jelentéséhez A.) alatt esatolt térképen 2) kettős veres huzammal jegyzett vonal Eszékéről Yukának a Gorján és Tomassancze mellett létező domb átvágásával Joshava völgyén egészen a Diakovár 's Mikanoveze közt haladó országútig, innen pedig Budrovezen fölül, és Piskurevce mellett, Perkoveze felé a Száva völgyén, 's így a végvidék határára, vagy legközelebbi úton közel az örviskóhoz Szvilaj felé, vagy pedig Andrievezén alul a kiöntési határvonal folytatában Brood felé (mint ezt az alulirt csatorna-társaság tervezé) nemesak a ns. Szerem vgye által tervezett, 's egyttal megvizsgáltott két vonal felett, mellyek egyike Vukovártól Vinkovezének a Nevkuss mentiben, a másika pedig Ervenicza vonalán haladva a Bosszuthba, 's így a Száva Jaruge, vagy Zsupanjenél lenne vezetendő, föltétlen elsőbbséggel bír; hanem egyszersmind a legelőnyöseb, legelőbbséggel 's minden kereskedelmi kívánatnak legmegfelelőbb vízi összeköttetéssel is biztosan kecséget.“

„Hogy azt, mi az Eszéken 1842d. sept. 5d. kelt jegyzőkönyvben csak általában van érintve, részletesen is kimutathassuk. — így folytatja az eszékbroodi társaság — az ebben előhozott Rhon őrnagy ur jelentésének, mellyet ő a duna-dráva-száva összeköttetési legelőnyösebb vonal kikutatása ügyében a nm. udvari katonai főkor-mányszék meghagyásából előterjesztett, némely helyeire hivatkozunk.

Hogy a legkedvezőbb vonal kikutatása ügyében semmit kísérletlenül ne hagyjunk, és mivel már 1795 óta a Dunának a Szávéval létszítendő összeköttetése végett a Vuka és Bosszuth segédelmével, Vukovártól Vinkovezén keresztül több indítvány tétellett, nagy vigyázattal megvizsgáltuk a Kis s testvérek által eziránt 1795ben a szabadtékos magyar hajózási társaságnak ajánlott vonalt is, használtuk e mellett a szávaszabályozási biztosság által a Száva völgyében, és a megyei mérnök által a Duna mellett Vuka mentiben elkészített vízszinzeti térképeket, a nushari hidtól fogva pedig a Serfözö-réten át, a Nevkuss hosszában, egész a Bosszuthig hiányzóit kiegészítettük.

A Kis s testvérek által részletesen kidolgozott tervezet közönségesen ismeretes, és több építési hatóság eziránti véleményei léteznek; miért is ennek minden további leírása szükségtelenné válik. Legyen elég ebből csak azon észrevételeket tüntetni ki, mellyek a vizsgálat folytatában nyomombaknak mutatkoztak. Ugyanezen észrevételek szerint a Vukovártól Vinkovezén keresztül indítványozott csatornavonal rajzoltott a térképen is.

Samacznál a csatornának Száva felé ömlése, valamint más előterjesztések szerint Zsupanjenél, azaz a Bozna beömlésénél alább, minden esetre (a már előbb megmutatott nehézségek miatt, mellyek őt a Szávet hajókázhatóra alkalmassá tenni nem engedik) nem tanácsos: azért is a terven kijegyzett vonal szerint Czernától Jaruge felé alkalmasabb lenne.

Az Ervenicza sód használata a Nustar melletti Vukának a Vinkovezén alóli Bosszuthal való, a térképen pontozott veres vonallal kijegyzett összeköttetésére (mint azt a szeremi választmány javasolja), az összeköttetési csatorna a Vukából nyervén tápvizét, nemesak 3800 futó ölnyi 's a legemeletes helyen 54 lábnyi mélységre ásandó vonalt kíván, hanem még a felett Vinkoveze mellett sok magán épület közelsége tekintetéből is fontos nehézségeknek van kitéve.

A Nustar alatti vonal a Serfözö-réten keresztül, Vinkoveze elkerülésével, más oldalról a Nevkuss mentiben (melly a térképen kettős vonallal van kijegyzve) 5600 ölnyi hosszúságra terjed ugyan, de az imént említett nehézségeknek nincsen kitéve.

Az itt létező legmagasb pont épen a végvidéknél egy lábnyival alacsonyabb, mint az Erveniczánál.

Az ezen elkerülhetlen dombhátnak hosszú és szerlelt mély kiásatásán felül, a vuka-bosszuthi összekötte-

tésnek igazolhatlan akadályul szolgál még az is: hogy száraz években a Vuka olly csekély vízzel bír, hogy ez még a kiásatandó hegymélységet, vagy innen kezdve a Dunáig terjedő vonalt, nagyobb hajók tekintetéből elég tápvizet ellátni épen nem képes; és mivel itt más tápviz eszközül nem szolgál, e vonalon minden hajókázható csatornának kivitele igen kété: hacsak lehetségesse nem tételnek az éltető csatornát az eszék-szvilaji vonalra hivatkozólag 4 mérföldnyi távolságra Nustarig kiterjeszteni.

A B.) alatt odamellékelt vízszinzeti térkép oldal-metszete a tárgyat még inkább fölvilágosítandja. 3) Ebből kitetszik, hogy a Száva legalantabb tükre 15' 5" 8" magasabb a Duna legkisebb vízénél: ha tehát ezen magassági különbözést használni, 's a csatornát egész végigben Vukovárig a Szávéból táplálni akarnók, akkor a kiásatások a kivihellenig növekedének.

Ezen csatornavonal 35,000 öl vagyis 8¹/₂ mérföldet tenne, és 3¹/₂ mérfölddel hosszabb annál, melly Eszékéről Szvilajnak vitetnék, annál pedig, melly az áradási határ mellett vonulna, 1¹/₂ mérfölddel rövidebb lenne.

Minden kutatás végre oda vezet, hogy az Eszékéről Joshava völgyén keresztül Szvilajnak vagy Broodnak (mint ezt az eszék társaság indítványozá) vezető csatornavonal a leghasznosbnak tarthatjuk.

Hihetőleg az gördítették ellene, hogy semmi folyam-medret nem használ, egyre magasb telken vonul el, 's így az ő vízvezető csatornáival együtt egészen kiásatandó? Ez tagadhatlan: hanem épen azért, mivel magasb telken húzódik el, az áradó vizek kártékonyságainak minél kitéve, nincsen szüksége védőtöltesekre, 's más vízépítészeti segédzsererekre, mik p. o. a Száva áradási lapályain elkerülhetlenül szükségesek. Az ásás, melly a föld minőségéhez szokott alkalmaztatni, csak rendszeres vizátlást vár, mivel úgy is csak annyi vizet kíván oda vezeteltetni, mennyi szükséges. 's az erdei esermelyek kiöntéseknél a fölösleg mindjárt a vezetőároknaál a régi mederbe szállítatik: és mivel a kiásatandó föld ismét kitérdőlési föltétlül használtatik, az egész kiásás nem olly tetemes, 's valószínűleg még kevesebb lesz, mint a Szerem vgye által tervezett vukovári csatornavonalnál.

Ennyit előlegesen az itt menő áttekintési és vízszinleges hossz-térképeken könnyebb eligazodhatás végett. Azonban mi e tárgyat olly fontosnak, a nemzet figyelmére annyira érdemesnek tartjuk, hogy az emlékirat további fejtegetését is, mint mellyekben hazánk alduai és dráva-száva-vidéki közlekedése-és kereskedéséről igen alapos nézetek közöltetnek, szivesen fogjuk, habár csak kivonatosan is, t. olvasóinkkal megismertetni.

Fővárosi hírek.

♣ Pest, május 31. Minden nyári alakot őlt városunkban 's körében, noha az időjárás folytonos kedvezéssel nem igen örvendeztet bennünket. Az uszóiskola ünnepélyesen megnyitott, a dunai fürdők készek a vendégek elfogadására, de eddigelé még csak kevés látogatóval dicsekedhetnek. Azonban a vidékre rándulókat tetemesen nehezítik az állhatatlan időn kívül a bérkocsisok zsarlásai is. Hiába hallottunk valamit néhány év előtt egy meghatározott bérszabásról, hiába hirdettetett, hogy e bérszabás minden bérkocsi belsejében talátható; mind-ezeknek mi nyomát sem tapasztaljuk. Reménylünk a városi hatóság új fejtejtő, hogy e dologban is, mint számtalan másban, hol hiány mutatkozik, olly üdvös és határozó intézkedéseket teendnek: miszerint ne maradjanak illyek 's hasonlók örökké csak jámbor óhajások, hanem valahára tetteg életbe is kilépjenek. Ide tartoznék például a kövezések rendes azaz rendszerített folyama is; mert bármint örvendünk is, hogy nem rég kimondott jóslatinkat részben már teljesedni látjuk, azaz, hogy a váciutczára csakugyan már rá került a sor, mellyet most négyszögű kövekkel burkolnak; azonban más részről annál sajnosabb e nemből olly intézkedéseket tapasztalni, mellyek hogy józanul gondolkoznak helyeslését megnyerhetnék, igen kétkedünk. Ki is látott valaha úgy kövezni, mikép például, hogy csak egyet említek a sok közül, a Leopold-utczát kövezték? mintegy felényire az utca hosszában csak fél oldalát javították ki, másik oldalával mitsem törődve; azontúl pedig csak amugy földozgatták darabonkint, hol jobbról hol balról, 's épen hol legszükségeseb volna, egy bizonyos korcsma előtt, hol mindenféle rondaság gyülemlik össze a kapu előtti gödrökbe, még csak hozzá sem nyultak. A mi pedig legeredetibb, az hogy a házak mellett, hol járdákat nem rakattak a házbirotkosok, semmit sem tőnek a gyalognt javítására, még ott sem, hol az utca közepe felé valósággal javították is. Ez hihetőleg azon boldog reményben történt, hogy majd rászánják magokat végre a háziurak a járdaraktásra, vagy hogy majd valami tyúkszem-adót gyűjtendnek az arra menők, hogy itt, ha járdát nem is, legalább kiegyenlített gyalogutat is nyerjünk.

— Mióta szinpadunk előadásáról nem szólottunk, négy darab adatot, mellyeket megemlítenőknek tartunk. — A, báljé' című daljátékban fölépelt Szigligetiné asszony

mint ujonszerződött tag, 's Herger ur a grázi színházról mint vendég. Herger ur szava férfias, de nem kitünő, 's így színházvezetinkben korszakot nem csinálhat. Szigligetiné assz. dicséretes szorgalmat tanúsíta, de úgy hisz-szük, illy szerepek, minő Amáliáé, túl fekszenek azon körön, mellyben ő sükerrel mozoghatna. — Adatott a „báj-ital“ is mellyben Schuller k. a. tevé színi próbáját Adina szerepében; a feladat kissé merész volt, Luczer után föllépni e szerepben; 's a darab folyamában kitűnt: hogy hiába minden erőlködés, bármí otthoniasan mozogjon is valaki a szinpadon, ha hangja meg nem felel a szerep igénynek. Hanghiányt csak tökéletesen kiképzett, magas művészség pótolhat, de az is csak ott, hol a csengő, kellemes, erős hangnak legalább még némi töredékei maradtak fen. Kezdnél hang az első, mulhatlan fökellék. — A színművek közül megemlítnék két új darabot: „Halifax“, vigjáték 4 felvonásban, 's „Gáspár halász“ dráma 5 felvonásban; utóbbi Bartha ur jutalmán tegnapelőtt adatott szép számú közönség előtt. Halifax vigjáték párbeszédei elég élénkek, a helyzetek mulattatók, melly tekintetben László urnak igen nagy érdeme van, de a szüvedek nem igen kielégítő, a cselekvény alapja pedig erkölcstelen silányság. — „Gáspár halász“ leginkább bonyolódásai által érdekes, költői becse majd semmi. El nem hallgathatjuk némely szerepvivők készületlenségét, melly néha az egész folyamatot megakasztani fenyegetőzött; 's ha néha Szentpéteri 's Lendvay urak lelkesütlebb pillanatai ki nem rántják sárból a többit, alkalmasint taps sem hallatszott volna. A szerep-nem-tudás legbiztosabb eszköz valamely darab megbuktatására.

— Weisz asszony Bécsből a józsefvárosi színház balletmesternője 24 tanítványából álló társaságával Pestre é napokban megérkezendvén, néhány a nemzeti szinpadon adandó előadását azonnal megkezdendi.

Egyesületi 's intézeti közlés.

A pesti műegyesület részéről. Közölgtevén a f. évi julius elején megnyitandó idei műkiállítás ideje, melly után az egyesület által megvásárlandó képek kijátszása tüstint következik; az egyesület azon t. cz. részvényesei, kik e jelen évre részvénydíjajukat még le nem fizették, újra tisztelettel felszólítatnak, miszerint azokat Klausz A. L. egyesületi pénztárnoknál, (a városi színházépülethez tükörtárbán) minelőbb letenni méltóztassanak, hogy az egyesület tudhassa, milly summa pénzt fordíthat képek vásárlására. — Ez alkalommal egyszersmind a f. évi majus 14dikén tartott közgyűlésben hozott fontosb határozatok is kivonatban közhírré tételnek. Miután t. i. egyesületi elnök ur az egybegyűlt t. cz. egyesületi tagokat értesíté, hogy a jelen év lefolytával a részvényes urak három évrei lekötézetlenségük megszűn-vén, jelenleg ezen intézet további fentartása 's megállapításáról szükséges gondoskodni; a jelenlévő egyesületi tagok egyetértőleg oda nyilatkoztak, hogy ezen egyesület továbbra is az eddigi szerkezet szerint fenálljon, mi-ért is annak szilárd megállapítására határozattá lön: 1) hogy a jövő 1844, 1845 és 1846. évekre aláírás nyit-tassék, mellyet elnök ur egy aláírási iven e gyűlésben megkezdvén, a többi jelenlévők ugyanazt követték. 2) hogy aláírás-gyűjtésre ezen intézet gyarapításában buzgó férfiak jelöltesenek ki, melly végre minden választmá-nyi tagnak, a titoknok- 's pénztárnoknak aláírási iven adassanak. 3) hogy az országban lévő minden műáro-sok ezen aláírás előmozdítására kéressenek meg, mit, hogy annál buzgóbban teljesítsenek, nekik, valamint a többi aláírást gyűjtőknek is, minden tizedik három évre szóló részvény eladása után (megjegyezve: ollyan egy-ekneknek, kik az egyesület részvényesei még nem voltak,) egy mülap jutalmúl adassék. 4) a műkiállítás minden évben, de azon változattal tartassék, hogy azon évben, mellyben ipar-egyesületi kiállítás nem tartatik, ezen egye-sület műkiállítása más határidőre, jelesen már a köze-lebb 1844ik évi augustus hónapra tétessék át. 5) hogy az aláírás vagy egy, vagy pedig három évre eszközöl-tessék, és három évre, az intézet örökítésére, minden évben aláírni lehessen, magában értetvén, hogy azok, kik három egymásutáni évre irnak alá, az egyesület ren-des tagjaivá lesznek, és részvényők a megvásárlott ké-pekre a sorshuzásban két számmal játszanék. 6) örökös alapítványok is elfogadtassanak, melly esetben az alapító ez intézetnek örökös részvényese lévén, alapítvá-nyi-levélben kijelenteni köteleztetik, miszerint hogy akár az egyesület megszüntetése, akár önhalála esetében, mi történjék alapítványával. Végre 7) az aláírási iven-ek az egyesületi pénztárnokokhoz beküldésére az idei pesti Leopold vásár, vagy is november 15ik napja tüzetett ki határnapul. Goupil és Vibert párisi műárosok által beküldött 4 műdarab közül, az igazgató-választmány által kijelölt, Walter Scott „Károly a merész“ című novellából

1) Pallini Inkéy Imre úr. es. kir. a anykulesos és Zólyom vár-megeye főispáni helyettese Szerk.

2) Áttekintési tervlap. Szerk.

3) „Vízszinleges hossz-térkép.“

Szerk.

alokai ellen készite, 's mellyről, mint az Verőczemegye Rendeinek f. évi januar 10d. bemutatottól, lapjaink 28d. számában emlékezünk is, visszatérünk. — Ez emlékirat most sajtó útján megjelent, 's a hozzá mellékelt térképek könyomatu rajzát van szerencsénk t. olvasóinknak mai számunkhoz mellékelve bemutatni; midőn egyszersmind az érintett emlékiratnak e tervekre vonatkozó sorait kivonatossan közöljük.

Előrebocsátván az „eszék-broodi“ csatorna-társaság azon okokat, mellyek őt a „duna-szávai“ csatorna pártolói elleni felszólalásra felhívák, 's a „szávaszabályozási“ kir. biztosság 1844ki octob. 19d. jegyzőkönyvének némely pontjait; ugyanazon biztosság 1842d. sept. 5d. Eszéken a Drávanak Szávéval hajókázható csatorna általi összeköttetése tárgyában tartott ülése jegyzőkönyve nyomán a következőket hozza fel:

A biztossági utazás alkalmával felszólítá ő mélt. a szávaszabályozási kir. bizt. úr 's a szlavoniai csatorna-társaságot az 1841d. octob. 19én hozott biztossági határozatnál fogva az eszék-broodi csatornavonal ügyében merített műtápaszlatok előadására, tekintet vetve a neki az említett társaság által Eszéken julius 17én (1841. benyújtott észrevételekre.

E felszólítás következtében az említett társaság — mond (tovább az emlékirat — benyújtá a nem régiben Rhon várépítészkarai őrnagy urnak, Nagy Sándor társasági, 's egy királyi-biztossági mérnök urak közbejártával a Drávanak, 's illetőleg a Dunának a Szávéval egybekapcsolása iránt munkába veendő legkedvezőbb csatornavonal kikutatása ügyében tett vizsgálatát, mellyben a fenérintett várépítészkarai őrnagy ur véleményét akkép nyilatkozta, hogy az ő jelentéséhez A.) alatt csatolt térképen 2) kettős veres huzammal jegyzett vonal Eszékről Vukának a Gorján 's Tomassancze mellett létező domb átvágásával Joshava völgyén egészen a Diakovár 's Mikanoveze közt haladó országútig, innen pedig Budrovezén fölül, 's Pishkureveze mellett, 's a Szávéval a Duna völgyén, 's így a végvidék határára, vagy legrövidebb úton közel az örviskóhoz Szvilaj felé, vagy pedig Andrievezén alul a ki-ötési határvonal folytatában Brood felé (mint ezt az alulírt csatorna-társaság tervezé) nemcsak a ns. Szerem vgye által tervezett, 's egyuttal megvizsgáltott két vonal felett, mellyek egyike Vukovártól Vinkovezének a Nevkuss mentiben, a másika pedig Ervenicza vonalán haladva a Bosszuthba, 's így a Szávéba Jaruge, vagy Zsupanjenél lenne vezetendő, föltétlen elsőbbséggel bír; hanem egyszersmind a legcélszerűs, legelőszöb 's minden kereskedelmi kívánatnak legmegfelelőbb vízi összeköttetéssel is biztosan kecsgetet.

Hogy azt, mi az Eszéken 1842d. sept. 5d. kelt jegyzőkönyvben csak általában van érintve, részletesen is kimutathassuk — így folytatja az eszékbroodi társaság — az ebben előhozott Rhon őrnagy ur jelentésének, mellyet ő a duna-dráva-szávai összeköttetési levezéltávosabb vonal kikutatása ügyében a nm. udvari katonai főkermányszék meghagyásából előterjesztett, némely helyeire hivatkozunk.

Hogy a legkedvezőbb vonal kikutatása ügyében semmit kísérletlenül ne hagyjunk, 's mivel már 1795 óta a Dunának a Szávéval létesítendő összeköttetése végett a Vuka 's Bosszuth segédelmével, Vukovártól Vinkovezén keresztül több indítvány léteztet, nagy vigyázzal megvizsgáltuk a Kis s testvérek által eziránt 1795ben a szabadítékos magyar hajózási társaságnak ajánlott vonalt is, használtuk e mellett a szávaszabályozási biztosság által a Száva völgyében, 's a megyei mérnök által a Duna mellett Vuka mentiben elkészített vízszinzeti térképeket, a nuthari hídól fogva pedig a Serfőző-réten át, a Nevkuss hosszában, egész a Bosszuthig hiányzóit kiegészítettük.

A Kis s testvérek által részletesen kidolgozott tervezet közönségesen ismeretes, 's több építési hatóság eziránti véleményei léteznek: miért is ennek minden további leírása szükségtelenné válik. Legyen elég ebből csak azon észrevételeket tüntetni ki, mellyek a vizsgálat folytában nyomosbagnak mutatkoztak. Ugyanezen észrevételek szerint a Vukovártól Vinkovezén keresztül indítványozott csatornavonal rajzoltatt a térképen is.

Samacznál a csatornának Szávéba ömlése, valamint más előterjesztések szerint Zsupanjenél, azaz a Bozna beömlésénél alább, minden esetre (a már előbb megmutatott nehézségek miatt, mellyek itt a Szávé hajókázhatóra alkalmasítá teni nem engedik) nem tanácsos: azért is a terven kijegyzett vonal szerint Czernától Jaruge felé alkalmasabb lenne.

Az Ervenicza séd használata a Nustar melletti Vukának a Vinkovezén alóli Bosszuthal való, a térképen pontozott veres vonallal kijegyzett összeköttetésére (mint azt a szerémi választmány javasolja), az összeköttetési csatorna a Vukából nyervén tápvízét, nemcsak 3800 futó ölnyi 's a legemeletesb helyen 51 lábnyi mélységre ásatandó vonalt kíván, hanem még a felett Vinkoveze mellett sok magán épület közelsége tekintetéből is fontos nehézségeknek van kitéve.

A Nustar alatti vonal a Serfőző réten keresztül, Vinkoveze elkerülésével, más oldalról a Nevkuss mentiben (melly a térképen kettős vonallal van kijegyzve) 5600 ölnyi hosszúságra terjed ugyan, de az imént említett nehézségeknek nincsen kitéve.

Az itt létező legmagasb pont épen a végvidéknél egy lábnyival alacsonyabb, mint az Erveniczánál.

Az ezen elkerülhetlen dombhátnak hosszú 's szerfelett mély kiásatásán felül, a vuka-bosszuthi összekötte-

tésnek kigázolhatlan akadályaul szolgál még az is, hogy száraz években a Vuka olly csekély vízzel bír, hogy ez még a kiásatandó hegymélységet, vagy innen kezdve még a kiásatandó vonalt, nagyobb hajók tekintetéből elég tápvíz ellátni épen nem képes; 's mivel itt más tápvíz eszközül nem szolgál, e vonalon minden hajókázható csatornának kivitele igen kétes: hacsak lehetségesse nem tértönnék az éltető csatornát az eszék-szvilaji vonalra hivatnának a kiásatandó távolságra Nustarig kiterjeszteni. közölg 4 mérföldnyi távolságra Nustarig kiterjeszteni.

A B.) alatt odamellékelt vízszinzeti térkép oldal-metszete a tárgyat még inkább fölvilágosítandja. 3) Ebből kitetszik, hogy a Száva legalantabb tükre 15' 5" S" magasabb a Duna legkisebb vizénél: ha tehát ezen magassági különbözést használni, 's a csatornát egész végigben Vukovárig a Szávéból táplálni akarnók, akkor a kiásatások a kivétel nélkül növekednének.

Ezen csatornavonal 35,000 öl vagyis 8% mérföldet tenne, 's 3/4 mérfölddel hosszabb annál, melly Eszékről Szvilajnak vitetnék, annál pedig, melly az áradási határ mellett vonulna, 1 1/2 mérfölddel rövidebb lenne.

Minden kutatás végre oda vezet, hogy az Eszékről Joshava völgyén keresztül Szvilajnak vagy Broodnak (mint ezt az eszéki társaság indítványozá) vezető csatornavonal a leghasznosbagnak tarthatjuk.

Hihetőleg az gördítették ellene, hogy semmi folyam-medret nem használ, egyre magasb telken vonul el. 's így az ő vízvezető csatornájával együtt egészen kiásatandó? Ez tagadhatlan: hanem épen azért, mivel magasb telken húzódik el, az áradó vizek kártékonyaságainak nincs kitéve, nincs szüksége védőtöltésekre, 's más vízépítészeti segédzerekre, mik p. o. a Száva áradási lapályain elkerülhetlenül szükségesek. Az ásás, melly a föld minőségéhez szokott alkalmaztatni, csak rendszeres vizzállást vár, mivel úgy is csak annyi vizet kíván oda vezetetni, mennyi szükséges. 's az erdei csermelyek kiöntéseiknél a fölösleg mindjárt a vezetőároknál a régi mederbe szállítatik: 's mivel a kiásatandó föld ismét kiáradástól föltétlenül használhatók, az egész kiásás nem olly tetemes, 's valószínűleg még kevesebb lesz, mint a Szerem vgye által tervezett vukovári csatornavonalnál.

Ennyit előlegesen az itt menő áttekintési 's vízszinleges hossz-térképeken könnyebb eligazodhatás végett. Azonban mi e tárgyat olly fontosnak, a nemzet figyelmére annyira érdemesnek tartjuk, hogy az emlékirat további fejtegetését is, mint mellyekben hazánk aldunai 's dráva-száva-vidéki közlekedés- 's kereskedéséről igen alapos nézetek közöltetnek, szívesen fogjuk, habár csak kivonatossan is, t. olvasóinkkal megismertetni.

Fővárosi hírek.

† Pest, május 31. Minden nyári alakot őlt városunkban 's körében, noha az időjárás folytonos kedvezéssel nem igen örvendeztet bennünket. Az uszókola ünnepélyesen megnyitottatt, a dunai fürdők eszék a vendégek elfogadására, de eddigelé még csak kevés látogatóval dicsekedhetnek. Azonban a vidékre rándulásokat tetemesen nehezítik az állhatatlan időn kívül a bérko-csások zsarlásai is. Hiába hallottunk valamit néhány év előtt egy meghatározott bérszabásról, hiába hirdtetett, hogy e bérszabás minden bérkoeci belsejében találtható; mindezeknek mi nyomát sem tapasztaljuk. Reményljük a városi hatóság új fejeitől, hogy e dologban is, mint számtalan másban, hol hiány mutatkozik, olly üdvös 's határozatos intézkedéseket teendnek: miszerint ne maradjanak illyek 's hasonlók örökké csak jámbor óhajások, hanem valahára tetteg életbe is kilépjenek. Ide tartoznék például a kövezések rendes azaz rendszerített folyama is; mert bármint örvendünk is, hogy nem rég kimondott jóslatunkat részben már teljesedni látjuk, azaz, hogy a váciutczára csakugyan már rá került a sor, mellyet most négyszögű kövekkel burkolnak; azonban más részről annál sajnosabb e nemből oly intézkedéseket tapasztalni, mellyek hogy józanul gondolkozónak helyeslését megnyerhetnék, igen kétkedünk. Ki is látott valaha úgy kövezni, mikép például, hogy csak egyet emlitsek a sok közül, a Leopold-utczát kövezték? mintegy felnyire az utca hosszában csak fél oldalát javították ki, másik oldalával mitsem törődve; azontúl pedig csak amugy fol-dozgatták darabonként, hol jobbról hol balról, 's épen hol legszükségeseb volna, egy bizonyos korcsma előtt, hol mindenféle rondaság gyülemlik össze a kapu előtti gödrökbe, még csak hozzá sem nyultak. A mi pedig legeredetibb, az, hogy a házak mellett, hol járdákat nem rakattak a ház-birtokosok, semmit sem tőnek a gyalogut javítására, még ott sem, hol az utca közepe felé valósággal javították is. Ez hihetőleg azon boldog reményben történt, hogy majd rá szánják magokat végre a háziurak a járdarakatásra, vagy hogy majd valami tyükszem-adót gyűjtendnek az arra menők, hogy itt, ha járdát nem is, legalább kiegyenlített gyalogutat is nyerjünk.

— Mióta színpadunk előadásáról nem szólottunk, négy darab adatott, mellyeket megemlítendőnek tartunk. — A „báljé“ című daljátékban föllépett Szigligetiné asszony

mint ujonszerződött tag, 's Herger ur a grätzi színházról mint vendég. Herger ur szava férfias, de nem kitűnő, 's így színházvezetinkben korszakot nem csinálhat. Szigligetiné assz. dicsegetes szorgalmat tanúsíta, de ugy hisz-szük, olly szerepek, minő Amáliáé, túl fekszenek azon kör-rön, mellyben ő sükerrel mozoghatna. — Adatott a „báj-ital“ is mellyben Schuller k. a. tové színi próbáját Adina szerepében; a feladat kissé mérész volt, Luczer után föl-lépní e szerepben; 's a darab folyamában kitűnt: hogy hiába minden erőködés, bármí otthoniasan mozogjon is valaki a színpadon, ha hangja meg nem felel a szerep igény-nek. Hanghiányt csak tökéletesen kiképzett, magas mű-vészség pótolhat, de az is csak ott, hol a csengő, kel-lemes, erős hangnak legalább még némi töredékei ma-radtak fen. Kezdonél hang az első, mulhatlan fökellék. — A színművek közül megemlítünk két új darabot: „Halifax“, vigjáték 4 felvonásban, 's „Gáspár halász“ dráma 5 felvonásban; utóbbi Bartha ur jutalmául tegnapelőtt adatott szép számú közönség előtt. Halifax vigjáték pár-beszédei elég élénkek, a helyzetek mulattatók, melly te-kintetben László urnak igen nagy érdeme van, de a szö-vedék nem igen kielégítő, a cselekvény alapja pedig er-kölestenen silányaság. — „Gáspár halász“ leginkább bonyo-lodásai által érdekes, költői becsé majd semmi. El nem hallgathatjuk némely szerepvivők készületlenségét, melly néha az egész folyamot megakasztani fenyegetőzött; 's ha néha Szentpéteri 's Lendvay urak lelkesültebb pillanatai ki nem rántják sárból a többit, alkalmasint taps sem hallatszott volna. A szerep-nem-tudás legbiztosabb esz-köz valamely darab megbuktatására.

— Weisz asszony Bécsből a jözsefvárosi színház balletmesternője 24 tanítványából álló társaságával Pestre e napokban megérkezendvén, néhány a nemzeti színpa-don adandó előadását azonnal megkezdendi.

Egyesületi 's intézeti közlés.

A pesti műegyesület részéről. Közölget-vén a f. évi julius elején megnyitandó idei műkiállítás ideje, melly után az egyesület által megvásárlandó ké-pek kijátszása tüstint következik; az egyesület azon t. cz. részvényesei, kik e jelen évre részvénydíjajukat még le nem fizették, újra tisztelettel felszólítatnak, miszerint azokat Klausz A. L. egyesületi pénztárnoknál, (a városi színházépületbeni tükörtárban) minelőbb letenni mel-tóztassanak, hogy az egyesület tudhassa, milly summa pénzt fordíthat képek vásárlására. — Ez alkalommal egy-szersmind a f. évi majus 14dikén tartott közgyűlésben hozott fontosb határozatok is kivonatban közhírré léte-nek. Miután t. i. egyesületi elnök ur az egybegyűlt t. cz. egyesületi tagokat értesíté, hogy a jelen év lefolytával a részvényes urak három évrei lekötözetetessék megszün-vén, jelenleg ezen intézet további fenntartása 's megállá-pításáról szükséges gondoskodni; a jelenlévő egyesületi tagok egyetértőleg oda nyilatkoztak, hogy ezen egyesü-let továbbra is az eddigi szerkezet szerint fenálljon, mi-ért is annak szilárd megállapítására határozattá lön: 1) hogy a jövő 1844. 1845 's 1846. évekre aláírás nyit-tassék, mellyet elnök ur egy aláírási iven e gyűlésben megkezdvén, a többi jelenlévők ugyanazt követték. 2) hogy aláírás-gyűjtésre ezen intézet gyarapításában buzgó férfiak jelöltessenek ki, melly végre minden választmá-nyi tagnak, a titoknok- 's pénztárnoknak aláírási iven adassanak. 3) hogy az országban lévő minden műáro-sok ezen aláírás előmozdítására kéressenek meg, mit, hogy annál buzgóbban teljesítsenek, nekik, valamint a többi aláírást gyűjtőknek is, minden tizedik három évre szóló részvény eladása után (megjegyezve: ollyan egyé-neknek, kik az egyesület részvényesei még nem voltak,) egy mülap jutaimul adassék. 4) a műkiállítás minden évben, de azon változattal tartassék, hogy azon évben, mellyben ipar-egyesületi kiállítás nem tartatik, ezen egye-sület műkiállítása más határidőre, jelesen már a köze-lebb 1844iki évi augusztus hónapra tettecsék át. 5) hogy az aláírás vagy egy, vagy pedig három évre eszközöl-tessék, 's három évre, az intézet örökítésére, minden évben aláírni lehessen, magában értetvén, hogy azok, kik három egymásutáni évre irnak alá, az egyesület ren-des tagjává lesznek, 's részvényők a megvásárlott ké-pekre a sorshuzásban két számmal játszanék. 6) örök-ös alapítványok is elfogadtassanak, melly esetben az alapító ez intézetnek örökös részvényese lévén, alapítvá-nyi-leveleiben kijelenteni köteleztetik, miszerint hogy akár az egyesület megszüntetése, akár önhalála esetében, mi történjék alapítványával. Végre 7) az aláírási iven-ek az egyesületi pénztárnokhoz beküldésére az idei pesti Leopold vásár, vagy is november 15ik napja tüzetett ki határnapul. Goupil 's Vibert párisi műárosok által beküldött 4 müdarab közül, az igazgató-választmány által kijelölt, Walter Scott „Károly a mérész“ című novellából

1) Pallini Inkey Imre úr. es. kir. a. anykulesos 's Zólyom vár-megye főispáni helyettese Szerk.

2) Áttekintési tervlap. Szerk.

3) Vízszinleges hossz-térkép. Szerk.

merített „Geyerstein Anna grófnő Arnheim várának elhagyását” ábrázoló mű, mint, mind a tárgyat, mind pedig a kivitelt illetőleg, legtöbb hatást ígérő választatot ki szólóbbal a jövő 1844-dik évi egyesületi műlapnak. Az igazgató választmány rendeletéből. Ritter Sándor egyesületi titoknok.

Megyei gyűlési tudósítások.

1) Borsodból maj. 25. Folyó hó 22-ken nyitá meg évügyedés közgyűlésünket ujonan választott első alispánunk Szepessy László ur rövid 's a józan haladást javasló beszéddel, melyre, mivel vásár volt, a köznevelés is számosan megjelent; elősoroltván elnök úr által a gyűlésünkön előfordulandó tárgyak, minthogy azok közt semmi nevezetes nem találtatott, a nm. udv. Kancellaria parancsa és a n. m. H. tanács intézvényei olvastattak fel, melyek közül a H. tanács azon intézvénye, mely szerint ő cs. kir. Felsége honunkban 5. tanító-képező intézetnek felállítását 's ezek közül egynek Miskolczon megyénk kebelében létrehozását elrendelni kegyeskedett, lön a vitaközások tárgya. Mondaték itt egyrészlül, miszerint a nevelés tárgya országgyűlésileg tárgyalatván, ezt a kormány kirekesztő rendelkezése alá bizoni nem lehet; hálás köszönet ő felségének gondoskodásáért, hogy az első lépést megtette, de méltóztassék közölni az országgal ez iránti nézetét, 's követekink igyekezzenek törvényt ez ügyben alkotni; más részlül felhozaték, mikép ígérte meg, ő Felsége tetteg mutatta meg, hogy a nevelést előmozdítani akarja 's hogy jobb valami mint semmi nevelés, azért az elvet fentartva 's annak vitatását követekinknek meghagyva az intézvény-kivánta lépéseket tegyük meg; és sok más felhozott okok elősorolásával folyt a vita, végre az első vélemény lett határozattá. Folyó hó 21-ken követekink által sebes póstán megküldött kegyelmes kir. előterjesztések olvastattak fel; megelégedés csilámlott mindenki szeméből, 's ő Felsége és kormánya hangosan élteték, majd indítvány történt, hogy ezen előterjesztésekért mint olyanokért, melyek a nemzet hő kívánatait előre már biztos reménnyel kezesztetik, ő felségének felirás útján köszönet szavaztassék; mi azonban olly módosítással fogadtatott el, hogy követekink a hongyülésen hálánkat kifejezve kivini igyekezzenek, hogy ezen előterjesztésekért országgyűlési felirás tétetvén, abban mondassék ki a hon öszves köszönete. Ez után megrostálás 's utasításkészítés végett országos utasítás készítő válaasztmányunknak kiadatni rendeltettek. Gyűlésünk folyvást tart.

2) Hevesből, maj. 23. Sietek a „világ” olvasóit értesíteni mai közgyűlésünk eredményéről: Tizenegy óra felé behozaték egy levél a gyűlésterembe, és ez a várt levél volt; követekink küldék a levél, és felolvastaték melléklete, a legkegyelmesebb fejedelem legkegyelmesebb országos előterjesztése; minden pontjánál szives öröm-éljenek fakadának; örömben úszott minden szem — azon k. előterjesztés 8 pontját kívánatink öszletének, a haza nyolcz boldogságának nevezők; áldást kértünk istentől urunkra, legkegyelmesebb királyunkra, 's kormányára — hálaköszönetet határozzunk, ő legkegyelmesebb Felsége trónszámolyához jobbagyi alázatossággal megyeileg fölterjesztendő ezen királyi magas atyai kegyelméért; köszönetet határozzunk nádor ő felségének, főkancellár és országbíró ő kegyelmességöknek is — áldásteljes közremunkálatakért.

3) Somogyból. Utóbbi tudósításomban említém a majus 4-i közgyűlésen szönyegre került országgyűlési utasításokat, 's ezek sorában elsőbb is az adót, mely nálunk szinte megbukott, anélkül azonban, hogy a többség győzedelmét a hazánk megyei köreiben félelmes lábra kapott politikai toborzásnak lehetne tulajdonítani, sőt a köznevelés néhány tagja a Verböczi, és szokásos meggyőződésből merített nyilvánítaik által a tanácskozás útján megtevék, mitőlők kitelhetett. — Azonban a kisebbségben maradt résznek, — melyhez a kor daczára néhány díszesen megöszült táblabíráink is csatlakoztak, — vigasztalására fenmaradt azon bizonyára valószínű remény: hogy valamint az idő, 's a környülállások félre értett szüksége a háziadótól bennünket mentesített, — ugy szinte az idő, és, de mindenesetre a környülállások félre-nem-érthető szüksége koránsem áldozatot, hanem igazságot 's törvénytörést igényelvén, velünk a háziadót elfogadtatja. — 2) A népnevelést illetőleg utasításul adatott: hogy a nevelés tárgya az illető községek által eszközöltetvén, azoknak e körüli kötelezések törvény által határozottan meg, 's a mennyire ne talán némely községek erre elégtelenek volnának, a tanító fizetéseknek pótlása a studiorum fundusból való különbség nélkül az 1790: 26 épségben tartása mellett eszközöltessék. 3) A jelen országgyűlési költségek az 1840: 45. törvény értelmében ismét megajánlatak.

4) A követek igazolására nézve követekink oda utasítottak: hogy mindenkép eszközölni iparkodjanak, miszerint megbízásukat egyenesen a nemzeti képviselő-táblának mutassák be, 's e szerint törvényes helyök elfoglalásától az 1790. 13 értelmében őket senki el ne zárhassa. 5) A szólás törvényes szabadsága a mult országgyűlésen kifejtett elvek szerint léssen eszközöndő. 6) A nemzeti nyelv szinte. 7) A törvény szavai feletti commentatiót illetőleg kívántatott: hogy minden egyes törvényezikkelyek a tárgynak befejeztével a szerkezetet illetőleg is befejeztessenek. 8) Az örök váltásági elvet ugyan pártolva követ urak oda szavazandnak, hogy a főnálló törvény tovább is megengedő maradjon olly formán, miszerint a magokat megváltandó községek az uri törvényhatóság alól is felmentessenek. 9) A nem-nemesek földbirhatási képessége pártoltni rendeltetett. 10) A papi tizednek a jobbagyság által leendő kibérlése kívántatott. 11) A csödületi törvény 37. szakaszára nézve azon világosítás sürgetése adatott fel, hogy a csödület megelőző bizonyos határidőn innét a bukott javait érdeklő 's általa kötött szerződésnek erőnkülieknek nyilváníttassanak. 12) A szarvas marhák ragadós nyavalyájára nézve az elzáró rendszer fogadtatott el. 13) Az 1840: 16. törvény által a kereskedő-testületeknek engedett kizáró gyakorlat megváltoztatása sürgetetni fog. 14) A sz. k. városok szavazata iránti kérdés az 1839i utasítás szellemében, — be nem várván az országgyűlés általános rendezését — pártoltni fog. 15) A kamatok kamatai újabban pártoltnak 16.) Egy felállítandó nemzeti bank, — melynek fő alapja a földbirtok legyen, — függetlenül mindazáltal a bécsitől, utasításul adatott. 17.) Az 1840. 38 elveinek szélesebb kiterjesztése, 's minden egyedáruság kizárása elfogadva lön. 18.) A hazai szabad köz kereskedést illetőleg megyénk indítványa hazaszerre ismeretes. 19) Az 1840. 29. törv. 12. 5. szakaszában foglalt megszorítások szélesítetnek, 's a zsidóknak minden városban, ugy jobbagytelkekre nézve birtokképeség engedtetik. 20) Műegyetemi intézet felállítására sürgettetik. 21) A Ludovicaea életbehozása. 22) A horvátországi porták kiegyenlítése. 23) A Dráva szabályozása kívántatik. 24) A német vámszövetséghez járulás ellenzetetik. 25) A 1837: 10. törvényt ollyformán póttoltni ohajtuk, hogy az urbéri földektől — bár idő jártával haszonvehetelenné válnának, — járandó uri tartozások biztosítottassanak. 26) A czukorgyarművekre az ország befolyása nélkül vetett vámközből eredett sérelem orvoslása. 27) A tüdődelmi adónak megszüntetése. 28) A jobbagyok által dézma alá nem tartozó földből szerzett fával leendő téglafégetés. 29) A futó homok megkötése a viz 's mocsárokról intézkedő újabb törvények rendelete szerint. 30) A szerződéses helységekre vonatkozólag a boltnyitási jognak, ugy házaló-kereskedést illetőleg törvénytöréstől világosítása utasításul adatott. 31) Indítványképen utasításul adatott az évenként tartandó országgyűlés eszközölése. 32) Az országos válaasztmányoknak — miután minden megye részéről két követ van — az országgyűlésnek folyama alatt leendő munkálódása. 33) Az országgyűlési szállások, az országgyűlési költségek czime alatt fiztetessenek. 34) „A központi könyvvizsgáló collegiummal egyesült tudományos commissio elnöke” czimzet ellen követekink ovást teendők. 35) Az országgyűlési naplónak sebesírók által eszközöndő hiteles szerkesztését egyszersmind a főrendű naplóra is, 36) Az 1836: 20. törvényt pedig vagyonosok által indítandó 's törvény által kiszabott mennyiséget meghaladó keresetekről fizetendő bírói járandóságra kiterjesztetni ohajtuk. 27) A be nem szedhetővé vált adó tárgyában kibocsátott H. tótanási intézvény rendeletét sérelmül feljegyeztük. 38) Egy árvaszéki jegyző fizetésének rendszeresítését követ urak eszközölni iparkodnak. 39) A hasonszenvi orvosok folyamodása érdemileg pártoltnak. Egyébiránt követ urak oda utasítottak, hogy mindazon tárgyakra nézve, melyek iránt az elsorolt pontokban újab utasítás nem foglaltatik, az 1832 és 1839ik országgyűlésekre kiadott anya- és póttolntasításokhoz tartassák magokat. — A mi végre a ns megyéktől időközben érkezett, 's válaasztmányi véleményre bocsátott leveleket, indítványokat és sérelmeket illeti, miután megyénk által ezekre adott, részint vélemények, részint végzések hirlap útján terjedtebben közöltettek, az elsorolt utasításokhoz tudománykép szolgáló utasítási végzéseket csak legrövidebben adandom. — Gömör és Turócznak az egyházi méltóságok politikai hivataloskodását, — a hajdu-kerületnek az egyházi szertartásoknak anyanyelven leendő kiszolgálását; Tolna, Fehér megyéknek Buda-Pest, és Fiume közt felállítandó vasutvonalát; Beregnek a közvégzéseknek a könyvvizsgálói testület elibe lett vonatását; Szabadka körlevélét; Tornamegyének a közkereskedést, Nógrádnak egy katholics ifjúnak a losonczy ref. vallásu iskolából lett eltiltását; Bártfának a Hrabovszkyféle alapítványt; Varasdmegyének az 1836: 14 törvény megsértését; Beregmegeének a törvényhatóságokhoz küldött leveleinek el nem jutását; Nyitra megyének bizonyos perben a hatalomkar megrendelése elleni legfőbb parancsot; Szerémmegeének a Dunát és Szávát egybe kötő csatorna létesítését; Torontálnak a Károlyváros által magyar nyelvű iratának visszaküldését, Krassónak szinte ezen sérelmét; — Krasznamegyének a részek még eddig meg nem történt visszacsatolását, Liptónak, Nyitrának, Tolnának az orosz hatalom tulnyomóságát; Középszolnoknak a nemtelenek birtokolhatását 's hivatalkodási képességét; Zarándnak a részek visszacsatolását; Fiumei kapitányságnak a fumei kikötőt tárgyazó levele pártoltni fognak, 's némelyek különösen annyiban a mennyiben megyénk által adott utasításokkal egyezők. — Ellenben Csánádnak a mézszárszéki jog eltörlését, Biharnak a bortized megtagadását; Sopronnak a vámszövetséghez járulást; Temesnek az országon kívül lakó birtokosok által fizetendő jövedelemrészt; Turócznak az ösiség, 's adómentességet, úgy a szabadsajtó korlátozását kívánó; Veszprém megyének a nemzeti színházat tárgyazó levele nem pártoltnak. Borsodnak a papi javak iránt kibocsátott ismeretes levelére határozattá lön: hogy követ urak ezen tárgyat az országgyűlésen meg ne indítsák, ha azonban más megye által szóba hozatnék, eszközölni igyekezzenek: miszerint a papi javakról bár minő rendelkezés, minden önkény kizárásával egyedül törvényhozás útján tétessék. — A vegyes házasságok iránt érkezett Pest, Abauj, Vas, Borsod, és Gömör megyei levelek folytán követ urak e megye által közhírré tett elvekhöz alkalmazkodandnak.

X. Tolnából. (Követutasítási pontok vége.)

XXV. Bereg és Torna megyéknek, a magyar utilevelek visszautasításából eredett sérelmét; valamint XXVI. szab. kir. Bártfa városának kívánatát is a Hrabovszkyféle alapítvány feletti törvényezikkelyes perének kizikiztetése érdemében; továbbá XXVII. Varasdmegyének a Mixichféle osztályos állapotban bírói eljárás akadályoztatása; és XXVIII. Beregmegeének a vegyesházasság ügyében költ végzése censuráltatása ellen emelt sérelmet a KK és Rk pártolndának vélték. XXIX. Az 1842-dik évben Zágrábmege részéről tartott tisztújítás alkalmakor elkövetett kihágásokról a kir. biztosság útján jelentés kértvén, tudassék meg, hogy e sérelem orvoslására a kormány részéről minő rendeletek következtek. XXX. A kerületi és országos ügyesek gyorsírók által napló vezetessék. XXXI. A megyékben tartassanak telegkönyvek, hasonló a kir. városokéhoz. XXXII. A végrehajtási törvény a megyének előbbi utasításához képest igazítottassék. XXXIII. A váltótörvényezések ítélete végrehajtását ellenszegüléssel gátolni ne lehessen, 's a hatalomkar már a végrehajtási kiküldetésben értetődjék. XXXIV. A jobbagyi örökváltság eszközölésére kerületi válaasztmány által terv készítettessék. XXXV. A részek visszacsatolásával az unitaria vallás törvényesítettessék. XXXVI. Az orsz. sérelmek eddigi szerkezetének félretételével, minden megye adja saját sérelmeit kiszemelten elő. XXXVII. A zsidóknak polgári jog adassék. XXXVIII. A szóbeli perek hátralevő kamatokra nézve határozatlan sommáig terjedjenek. XXXIX. Az országgyűlés alatt mind táblai mind egyéb perek folyamatban maradjanak. XL. Az alispáni és szolgabírói bíróságok megszüntessenek, — valamint az uriszékek is, amazok helyett állandó törvényezők, ezek helyett pedig más alkalmas bíróság helyettesítettvén. XLI. A czéhek, mint szabad testületek meghagyásával, — az egyedáruság megszüntetése tekintetéből, az ipar-szabadság nem czéhbéli egyedekre nézve törvény által biztosítottassék. XLII. Az országos pénztár által fedezendő vállalatoknál a honban tárgyazó katonák munkára alkalmaztassanak. XLIII. A két testvérhazának öszvekapcsoltatása érdemében, mindkét részről kiküldendő országos válaasztmány által javaslat készítettessék. XLIV. Temesmegeének katonai kihágások iránti felszólítását, 's ezzel kapcsolatban mind a két osztály-rendőket kötelező törvénynek alkotandását pártolják a RRk. XLV. A magyar postának a bécsi főposta hivataltól függetlenítése, — a postabér leszállítása, és a postakezelésnél magyar nyelv használata indítványoztassék. XLVI. A tisztújítások alkalmával előforduló kihágások megvizsgálására rendeltetni szokott kir. biztosságok helyett a KK és RR az országgyűlés kebeléből alakítandó kerületi bíróságokat ohajtanak rendszerítettetni, kötelezendőket arra, hogy ő Felségének esetenként jelentést tegyenek, — többnyire pedig indítványoztatni rendelik: hogy illy válaasztási kihágások gátolására szigorú törvények alkottassanak. XLVII. Nyitra megyének a Borsiczkyféle perben hozott ítélet végrehajtására rendelt kir. biztos, és karhatalom ellen, valamint XLVIII. Torontálmegeének is Károlyváros által vissza-

utasított magyar levél iránt emelt sérelme pártoltatni fog; — e megye részéről szinte ohajtatván: hogy a torontali indítványhoz képest a katonai végelyekben a magyar törvény és nyelv behozatala, és ezáltal a részek visszaforrasztása eszközöltessék. XLIX. A hazában állítassék föl nemzeti őrsereg, béke idején a közbátorságot fentartandó, szükség esetében pedig az általános fölkelést könnyítendő. L. Krassómege indítványára a bányászati törvényeket hivatalos tárgyalásoknál magyar nyelv használatára köteleztetni e megyének is ohajtása. LI. A tolna-somogyi egyházkerületnek népvétele ügyében tett javaslatát a megyei követuraknak kellő használatul kiadatni rendelé. LII. Pozsony megye felszólítása következtében az országgyűlési ingyen-szállások iránti panaszt megszüntetendők, a KK és RR mindenik követurnak és irnokainak szállásbér fejében 30 pengő főt határoztak havonkiut a nemesi pénztárból kifizetett. LIII. A kincstár által az országos pénztáron követelt összeget sürögöljék követurak elengedtetni, ez pedig nem sikerülvén, segedelem útján megterített. LIV. Heves megyének a szóbeli bíraskodás formái és taxái iránti javaslatát pártoltatik. LV. A szeptesi 16 koronaváros felszólítására azoknak, valamint a turopoljai kerületnek is belső szerkezetét a megyékéihez alkalmaztatni, 's ennek történetével mind a két kiváltságos közönség részére az országos szavazatot megadatni nem ellenzik. LVI. Az országgyűlésen Horvátországnak mindannyi megyei külön-külön két követ által képviseltesse. LVII. A kisdudovintzettek számára országos pártolás eszközöltessék. LVIII. A dunaföldvári, szegzárdi, és paksi nemesség folyamodványait tárgyalás alá kerülvén, — e megyének előbbi utasításaihoz, és több intézkedései által már is foganatosított elvéhez képest, egyrészt azért is, hogy az adózásban már résztvevő nemességen a terh könnyítessék, 's a nemesi rendben a meghasonlásra vezethető osztályozás mellőztessék, másrészt azonban, hogy a fent javasolt 's a nemzeti szellemi 's anyagi jólétének felvirágzását eszközölkendő vállalatok minél biztosabban eszközöltessenek, a KK és RR a méltányosság és osztó igazság elvének hódolván, a házi adó bányai aránylagos részvétet elvállalták oly föltétellel: hogy a rovatok és kules valamint a költségek maximuma is országgyűlésileg határozottassanak meg; a házi adó bányai részvét a hadiadó rovatai közé ne számláltassék, — a felügyelési joga nmgm m. k. Helytartótanácsot illesse, 's végre hogy mindezeknek kivételre szükséges terv készítésével egy kerületi választmány bizassék meg; — a pótló utasítást a rendek magoknak fentartván. LIX. Egyéb tárgyak iránt az előbbi utasításokat is követuraknak hozzátartás végett kiadatni rendelvén, a módosítást szükség esetében fentartották a KK és RR magoknak, — és követeiktől minden két hétben a rendes, szükség esetében pedig a rendkívüli jelentést elvárják. LX. Végre a KK és RR követurakat oda utasították, hogy a két tábla elnökénél tisztelettel magokat bemutatni, 's cs. ap. kir. Felsőségnek pedig a megye hódolatát kijelenteni ne késsenek. Eddig az utasítás lehető legrövidebb kivonatban, ezen a gyűlés folyama alatt, midőn a sz. kir. városok szavazatának rendezése jött szóba, indítványozták: hogy a méltányosság hasonló tekintetnél fogva a KK és RR terjesztések ki figyelmüket a káptalanokra is: de ez indítvány vizshangra nem talált. Ellenben az: hogy minden középület a honi czimmerrel diszítessék, a különböző mértékek pedig megszüntetvén, azokban egység eszközöltessék, végre hogy Bombelles markgróf és Lederer báró urak indigenakul ajánlatának, közrészvétellel fogadtatt. — h — g —

Nyilatkozat.

Pozsegából, május 17d. A P. Hirlap 244. számában olvasható: „hogy Pozsega megyében az adó aránylagos együttviselése elfogadtatt.” — A mennyiben a hír mult aprilis 22d. a „Világ”-nak tett de eddig meg nem jelent *) tudósítással ellenkeznek, minden tisztelettel e lap levelezője iránt, kötelesnek érzem magamat kinyilatkoztatni, hogy e p. hirlapi hír, egész terjedelmében valótlan. — Igaz ugyan, hogy megyénk csekély számu, 's a főrendűeket, és még három birtokost kivéve egyáltalában birtoktalan nemessége közt találkozik szavazó, ki ha nemis szabadalmuségból, talán önérdék-nélkülözés szempontjából, a házi adó aránylagos viselését készebben vállalná fel, mintsem azon megyék, hol a birtokos nemesség teszi a voksok többségét; de az eszme ezáltal nem vihatá ki magának a diadal, 's így mint fenebb közöltetett — foganatba nem ment; mindazáltal közakarattal egyezünk meg abban, hogy a házi-pénztár által viselt rendkívüli költségeket szivesen magunkra vállaljuk. Már pedig ha a dolgoknak nem nevét, hanem természetét tekintjük, csak

*) Már megjelent lapjaink 39. számában.

Szerk.

annyanban különbözök ebéli megyei utasításunk, azon megyékéitől, melyekben az adó aránylagos viselése elfogadtatt, hogy ezek illő büszke öntudattal, az adózó-nép eddig viselt terheit könnyebbítik: Pozsega megye pedig százados törvényét tisztelvén, és a rendkívüli költségeket magára vállalván, szintugy rója le az adózó válláról a közterhet, miután a rendkívüli költségeket eddig is csakugyan kizárólag az adózó viselék; — mely pontja utasításunknak, ha nincs is országszerte fényes szavakkal 's ékes mondókkal kikürtölve, megyénknek annál nagyobb becsületére válik, mennyire világosb nemességünk által az ebéli roppant tehernek önkényes elvállalása; mert midőn p. o. Pestnek, Biharnak, tiz, husz ezerre menő nemessége jászva rója le a rá egyenkint, (a birtok sokágu elosztását értem) róhatandó krajczárokat, addig Pozsegának összes nemessége (70—80 főből álló, 's mint mondám hármát kivéve birtoktalan) a rendkívüli költségeket, részint hivatalbeli díjaiból, részint polgári vagyonából fizetendi, 's így csak tetemes áldozattal veendheti magára. 'S ime, mégis megtevé! — Talán a „fontolva haladók, kiknek áldozatáról senki sem ír, 's ö r ö m h i r e k e t” a honban, 's kik e kifejezéssel mintegy gunyolódva illetetünk, mely oly annyira kedvelt jelszóban pedig én kevesebb ész, mint nemes ezéjében gunyolható lelek, ezután nagyobb tiszteletben leendek. — R —

Kisgyőrbe (Zalamegyéből), május 20án. *) Én vagyok az a Forintos, kit a szabad vélemények és nyilvánosság korszakában leginkább a nemzet martirja K. L. ur és társai vezér- és melléczikkeikben az egész magyar haza előtt kigúnyoltak, és nevésséggé tettek. Én vagyok az, kit Zalamegyének némely hatalmas párt főnökei befogatással is fenyegettek, csak azért, hogy szabad hazában véleményemet az adó ellen nyilvánosan kijelentvén, a rokonkeblü köznemességnek tolmácsa voltam: de hogy megyém „intelligens” szerepet vívó része ingerültségét palástolhassa, azon ürügy alatt támadott meg, mintha a kehidi kicsapongásoknak én voltam volna főokozója, 's nemesség mellett föllépésem egyenesen Deák Ferencz személye ellen intéztetett volna! — Sőt Kossuth Lajos és társai is Deák Ferencz firmája alatt piszkolódnak, csak azért, hogy az első ismét alkalmat vehessen a nagy hazáinak barátságával már egész az unalomig kérkedetni. — Ezeket előrebocsátva, úgy gondolom rajtam a sor, nem a napirendülvő garázdaságokkal ugyan, hanem a dolog mibenlétének tisztábazozatala által magamat szinte, az időszakisajtó útján az olvasó közönség előtt védelmezni. — Nem az adó megbukta, sem közvetlen Deák Ferencz személye itt a bökkenő; más, egészen más Zalamegyében a dolog állása. Létezik itt már tiz év óta egy hathét tagból álló, politikai monopoliumot gyakorló hatalmas párt, mely Majláth János grófkint a nagy hazáinak Deák Ferencz urnak jórahadási nézeteit túlfeszítette, 's habár annak csak sugáraikint jelenhetik is meg Zalamegyének borús egén, elég nyereségnek tartja, hogy azóta a beligazgatást önérdékéhez képest intézheti. — Ez boldogabb időkben a mostani gunyolt nyers tömeget „kedves vérem” — „nemes társom” czimvel illette, vele poharazott, és csokolódott; de midőn a gyámság alatt rég nyögött „vérem, atyámfija” észrejött, 's nagykorúsága érzetében a tutelátustól menekedni akart; im azonnal „nyers tömeg” 's „vad, durva csoport” aljasított! — Ezen állás elvesztése 's nem egyéb fáj ez uraknak; erről nem akarnak egy könnyen megvalni, 's hogy ügyök a haza előtt is szent szint ölthessen, Deák Ferencz köpönyege alá búnak, 's készek inkább az egész megyét diplomacie legyalázni, sőt azon nagy férjfiút is, kitől minden fényeket nyerték, compromittálni, hogy sem előbbi bitorlott befolyásokból csak egy körömnit is engeddi: mert vannak ám nálunk némelyek, kik mint coteriatagok helyelközölholmi ártatlan megyei kedvezésekre is kiváltságosítottaknak; van gyámatya, ki gyámoltjának pénzeit a legjobb helyről fölszedvén, 's el is költvén, a szegény árvának szeméit egy ivnegyedke papirossal tolja ki; van egy esküttecske is, kinek jelen regényes helyzete egyedül

*) E cikk következő levélkísérletében jött hozzánk:

„Tisztelt Szerkesztő ur! A zala követutasítási gyűlés alkalmával megkötött álm miatt ellennem a többiek közt a „Nemzeti uszágban is, de leginkább a „Világ”-ban guny és becsületemet sértő cikkek jelennek meg, mely gondolom jogosítva vagyok, midőn azért kényörök a tek Szerkesztőnek, hogy az ide zárt 's védelmettel tárgyazó cikket hirlapjába felvenni sziveskedjék. Teljes tisztelettel maradok tek. Szerkesztőnek Kisgyőrben maj. 20. 1843. alazatos szolgája. Forintosvázi Forintos György mk. több-tek. n. szavak törvény.”

És mi szoros köteletségünknek és lélekisméret dolganak tartjuk az „igazolást” lapjainkba fölvenni. Az igazoló ur kérelme jogos: mert a lapjainkban közölt tények hangosan szóltak „el-lene”; azért igazságosnak kellennünk De különben is jobban ismerjük és öszintében tiszteljük az alkotmányos nemzethez illő vélemény- és szólásszabadság szent jogát, sem hogy annak törvényes gyakorlatában bármely polgárát is e szeretett hazának — a mennyiben fölünk függ — akadályozni akarhatnók. Az önvédelem természeti jogát megtagadni pedig bárkitől is emberiség lealacsonyító tettek tartanók. Szerk.

a kedvező információk szüleménye; de számtalanok azok is, kik anemesi felkelő pénztárból kölcsönzött tőkéiket, nem hogy lefizetnék, sőt a számos év óta elmaradt kamatokat is egy jól stilisált adóslevelkével tisztazzák *) 's ezeknek a liberalismus aegisze alatt mindent szabad! — Szabad a követutasítási gyűlésre kardokat nyilvánosan 's pedig kérkedve közszórutetni; szabad falukról falukra járnai, és az adó korszerűségét a melléjök vett tisztviselők tekintetével ijesztgetések közt állásokrul lemennykövezni! Azonban a századokon át önálló törvények mellett, — „a szólásszabadság magaszas korszakában” — harczolni, 's a rokonkeblü köz nemességgel egyetértetni, több mint politikai bün! Ezen vakmerőség a legnagyobb criminalitással határos! Illy darázs-fészekbe nyultam én Zalamegyében, midőn az adózástul idegenkedő köznemességet egyuttal e régi gyámságnak kényszerített járma alól, habár csak egy részben is, felszabadítani igyekeztem; nem csoda tehát, ha megböcstelenítésemre még házi viszonyomat is — melynek azonban minden családtya ki van téve — használták, 's némely — annak idejében tisztára hozandó, de igen is elmagyarázó szavaim miatt, szigorú nyomozódás rendeltetett személyem ellen. Most ezzel bezárom védelmemet, azon reményben, hogy annak következtében leszen talán alkalmam az időszaki sajtó útján bővebben is nyilatkozhatni. Forintosvázi Forintos György, táblabíró.

Magyar partvidék.

Fiume, május elején. Követutasításunk pontjai a mennyiben azok mult april 10d. kapitánytanácsi ülésünkben megállapítottak, a következők: előrebocsátván azon szabályok, melyek szerint követeink az ország nádora és főhivatalosainál tiszteledni fognak, általános utasításul jegyeztetett föl: miszerint rajta legyenek a követurak, hogy minden országgyűlésileg megállapítandó, 's törvényre teendő üdvös rendelet ezen szabadalmazott kerületre is, minden megszorítás nélkül kiterjesztessék: ugy mindazáltal, hogy azok által sem szabad-kikötői előjogaink 's helyhatósági határzaink (statuta), sem ezen alapuló, 's Felsőge legfensőbb jóváhagyása alá terjesztve városkerületi rendszerünk szabályzati terve, sem végre a fensőbb kormányzások tárgyalása alatt létező betáblázási és térfelmérési (catastralis) munkálatok meg ne szüntetessenek **); különösen pedig 1) teljes erővel azon lesznek, hogy a tengeri kereskedésnek köz és az ország minden lakosira áradandó hasznát kifejtvén, e czéltól az ország legtermékenyebb részei 's ezen partvidék közt állithatandó közlekedés-könnyítési eszközök szükségességét előterjeszessék, 's a most létező hiányok orvoslását — a m. é. junius 13kán és december 15öjén 3627. sz. számok alatt költ 's az ország minden hatóságainak körlevelekben megküldött, kettős előterjesztésnek az országosan egybegyűlt rendek szivéréköltése által — hathatósan eszközöljék. — Annálfogva 2) Minden az ország különböző hatóságai által velünk is közölt, a nemzeti kereskedés gyarapítását tárgyazó felszólításokat, a mennyiben előbbi pontban előadott utasításunkkal öszhangzanak, pártolandnak. — 3) Minthogy a Dalmatorszába, 's Flanaticus öböl több szigeteibe szállított magyarországi gabbanemek beviteli váma ott bármely külsorzági terményekkel egyenlőleg fizettetik, 's ezáltal a honi termények az oroszbirodalomból, vagy a közlebebbi olaszországi tartományokból szállítottakkal hasonló lábra tételnek; sőt tekintve a szárazon-szállítás nehézségeit, 's azonfelül azon pénzmennyiséget, mely e képen az ausztriai birodalomból kiküldetik, még rosszabb karba jutnak; annálfogva a kapitánysági követ urak ***) azon legyenek, hogy ha az említett, okokkal támogatva kérendő vámmenteséget meg nem nyerhetik is, azt legálabb azon beviteli vámfokozatra állítatni eszközöljék, mely a lombard-velencei tartományokba szállított magyar gabnától fiztetetik. — 4) Mi a váltótörvényben és csöd-törvényczikkelyben szükségesképen teendő változtatásokat illeti, ezek tartalma, miután az illető bizottság azokat elkészítendi, a követurakkal pártólágon közöltetni fog; jelenen pedig csak ezen három rendbeli kívánat sükeresítése köttetik szivőkre: a) hogy az itteni kir. váltó-alkötörvényczék, tekintve azt, hogy hatásköre a többi ujan állított váltótörvényczékénél sokkal tovább terjed, mint hogy az, az ezek körébe tartozó rendes eljárásokon kívül még némely — törvény által kijelölt — esetekben

*) Az itt felhozottak lehetnek valók, de lehetnek költemények is; de bármint legyenek is, azok felhozása nem szolgálhat a felszólító ur mehetségére. — Mások gyanusítása- és korholásával roszul tehet védni bárkinek is önyüjét; 's így bizonyosan jobb leendett volna azokat jelen igazolási cikkből kihagynia a be-küldőnek. Mi azt nem tehetjük: mert cikket — a mennyiben fölünk függ — minden esonkítás nélkül hittük adandónak. Szerk.

**) Mi öszintén megvalljuk, hogy e pont tartalmában logicát nem látunk. Szerk.

***) „DD Nunci Capitaneales” (?) Szerk.

Iom tüzetvén ki, azt az egyesület által választott bírák, bírálatuk szerint kiosztják. 8. §. Az egyesület a magyar gazdasági Egyesülettel, mint fiók-egyesület egy részvény vétele által magát összeköti, 's ezen összeköttetés szorosabbátétele végett, annak június havában tartatni szokott nagy gyűlésére évenként két követet küld, kik közül egyik önként vállalkozó lesz, másik pedig az egyesületi nagy gyűlés által titkos szavazat útján választván, a közpénztárból költségei pótlására 60 pengő forintot kap, és ezen követek hazajöttökkel az egyesületet követéségök eredményéről írásban tudósítják. 9. §. Hogy az egyesület honunkban fenálló jelesebb gazdaságokról alaposabb ismereteket szerezhessen, az illyesek megvizsgálására önként vállalkozó tagokat biz meg időnkint, kik is azoknak részletes leírását az egyesületnek bemutatják. 10. §. Az egyesület legnemesebb foglalatosságának az ismeretterjesztést tüzvén ki, e tekintetből az ismeretterjesztő szakosztály által ajánlandó minden nevezetesebb magyar és német gazdasági vállalkozó tagoknak bírálat 's ítéletmondás végett kiadja, kik is bírálatukat 's ítéleteket a nagy gyűléssel közlik. Továbbá meghozatja az egyesület a Magyar Gazda című újságlapokat minden szakosztály számára egy egy, összesen hét példányban, és az újságlapokat a szakosztályok elnökei, vagy elfoglaltatásuk esetében, más e végre megbízott tagok figyelmesen megolvassák, az azokban talált nevezetességeket a szakosztályok gyűléseiben előadják 's terjesztik. A külföldi nevezetesebb gazdasági folyóiratok 's újságlapoknak végre egy példányát az egyesület megrendeli, 's az azokban találtatott jelességek köztudomásra juttatása tekintetéből, a kormányzó-választmány azokat vállalkozó tagok közt kiosztja, kik is értesítéseket szinte szakosztályi gyűléseken teendik meg. 11. §. Az egyesület könyveit, folyóiratait 's újságlapjait, miután azokat a vállalkozó tagok átvasták, minden egyesületi tag átveheti olvasás végett a titoknoktól térítvény mellett, a körülállásokhoz 's az olvasmány terjedelméhez mérséklendő időre. 12. §. A megyei adózókra nézve, a Mezei Nap tárnak évenként több példányai megszerzetnek, 's azok az egyesület tagjai által ajánlandó szorgalmasabb mezei gazdák közt kiosztatnak; a helységek előljárói 's általok a gazda-közönség a nagy gyűlésekre, meghívotnak; végre a nagyobb 's vagyonosb helységek előljárói a Magyar Gazda című újság járatására szerkentetnek. Egyesületi jövedelem 's alapítók. 13. §. Hogy az egyesületben minél többen részt vehessenek, az évenként befizetendő részvény-díj csak két ezüst forintban állapítatik meg, melly az alakulás napjától számítandó éveknél négy elsőbb hetében lesz a pénztárba befizetendő, ellenkező esetben szóbeli perrel is behajthatván. 14. §. Társaságba állva többen is vehetnek egy részvényt, de csak egy szavazatuk leend, mit küldött képviselőjük által gyakorolhatnak. 15. §. Az egyesületnek nagyobb munkásságra juttathatása 's állandósítása tekintetéből aláírási ívek nyitvatnak meg, mellyekre 5 pengő forinttól kezdve mindenki szabad tetszése szerint alapítványtökeket írhat alá. 16. §. Ez alapítványi tökéket öt pengő forinttól húsz pengő forintig tartozik az alapító aláírás alkalmával kész pénzülfizetni, a húsz pengő forinttól kezdve felfelé tett alapítványokat pedig az alapítók ötös századbról fizetés mellett magoknál tarthatják, 's azokat az egyesület csak azon esetben mondja fel, ha a századbról, mellynek befizetési ideje a részvények befizetésére határozott négy hét leend, elmulasztatnak befizetetlen. 17. §. Ki 40 pengő forintot, vagy ezen felül alapít, részvényével járó szavazatán kívül még egy szavazattal bírand, de ezen szavazat az alapító halálával megszűnik. 18. §. A részvényaláírás az aláíró halálával, a kötelezett évekből hátralevő időre nézve érvénytelenő válik 's az örökösöket nem kötelezi; az alapítványi aláírások ellenben, mint feltétlen 's rendes kötelevények, az alapítók elhunytával sem veszten el érvényességüket, az örökösökre is kiható erővel bírnak. 19. §. A részvényi aláírás előlegesen hat évre terjesztetik ki. 20. §. Ha nem vélt esetben, idővel az egyesület száma olly kevésre olvadna, hogy teljességgel fel nem állhatna, alapított tökéi 's vagyona a magyar gazdasági Egyesületnek adatnak át. 21. §. Az alapítványi töké, a jövedelem nagyobb bizonyossága tekintetéből, sem évenkénti kiadásokra, sem szerzeményekre vagy beruházásokra nem fordíthatnak. (Vége követik.)

Magyar dolgok külföldön.

Ismét egy hazánkat érdeklő, szép, gyönyörű, mondhatni fölséges adatot olvasunk az augsb. Allgem. Z—g 133d. számanak hasábjain. Ez adat több tekintetnél fogva nevezetes. Először már azért, hogy nem valami német városból, hanem egyenesen hazánk központi városából,

Pestől iratott a német újságba, mi tehát azt bizonyítja, ujabban, — mit különben már régen tudunk — hogy hazai érdekeink német-szellemű ellenségét nem kell messze keresnünk; nem csupán a külföld határain burjánzóknak azok, hol többnyire tudatlanság, viszonyinkkal ismeretlenség ápolja növekvésüket, hanem hazánk virányin 's enyhes árnyú ligeteiben is gombáznak fel (e szók: tenyészni, teremni, sokkal erőlenebbek, hogysem méltólag kifejezzék az illy hősök életpályáját) az édes anyahon kajánlelkű gyűlölöi, hol a tudatlansággal gyakran rosz szándék, 's isten tudná miféle ó-németes sovárgások is párosulnak — 's pedig annál bujábbban, annál hogy úgy mondjam, dudvaibb szaporasággal arczátlankodnak, minél melegebb e hon éltető napsugára. minél dúsabb az ég harmatos áldása. (A dicséretes kivételek ide nem értendők). Nevezetes ezen gyönyörű kis adatká azért is: hogy annak írója német reményei közé holmi büszkeséget 's panaszt kever, mi az előítéletektől elfogult atyáitai előtt egy részről jogosnak, más részről alaposnak látszhatnék. A közlő t. i. Pest városa orsz. gyűlési követének választásáról szólván elmondja: hogy a választóknak nagyobb részint, 's a választottaknak is német nevei azt bizonyítják, mikép városunkban, miat szinte legtöbb egyéb szab. kir. városokban a német elem a fellünlőleg túlyomó. Soha sem hittük, hogy még illy nyomoruságos észrevételre is tervedhessen valaki, miszerint a neveket is nemzetiségi criteriumul használja. Vagy nem tudja-e a közlő ur, hogy vannak hazánkban német nevek számozottan ollyak is, kik németül sem tudnak, azt nem is említve: hogy sokan, bár nyelvre 's névre nézve németek, de észre valóban magyarok. — Azon oknál, t. i. a német elem túlyomóságánál fogva, azt várja a nagyon bölcs közlő ur, 's hihetőleg vele mások is (mert így szól: so erwartet man!): hogy a városi követek védelmezendik az országgyűlésen, az újabb időben olly keményen megtámadott német nyelvet, német műveltséget 's érzelmet. 'S íme itt rejlik a panasz, a megtámadás említésében, 's itt a remény, a védelmezés elvárásában: míg a német elem túlyomóságának főnebbi felhozásán bizonyos neme a dagályos önértetnek ömlik el. 'S illyest most írunk, most, midőn arról van szó, hogy a kir. városok idegenszerű elemei jobban és szorosabban összecsatoltassanak a magyar érdekekkel, sikeresben olvasztassanak a magyar elembe. Örökre akarják e feledni ezen urak: hogy németföldről rég kiköltöztek, hogy jelen hazájok a magyar, 's hogy mindenki, ki hazája java ellen munkálkodik, ha nem többlet megvétést érdemel? 'S örökre feledik e, hogy hazánkban e közjava egyedül egyetértés, kölesönös szeret, hazafiai lelkesedés, összeforradás által eszközölhető? Hogyan? így tisztelik ök a köz anyát, melly öket táplálja, növeli, 's gyakran gazdagítja, hogy háladatosaságból szakadások magvait hintegetik? 'S mi panasz a német közlőnek a német nyelv, műveltség 's érdelem tárgyában? Nem szabad e talán saját hazánkban saját nyelvünket törvényes módon terjesztetni? Azt akarnák-e német atyáinkfai, kik kellemes és nyereségesnek találták köztünk letelepedni, hogy mi tartozunk az ő nyelvüket tanulni, hogy megérthessük, ha kenyeret kérnek tőlünk? Azt akarnák e, hogy a magyar saját hazájában se legyen hon? Nem elegebb méltányos e, ha mindenkinek magán körében szabad meztől engedünk, 's csak a köz és nyilvános életre szorítjuk nemzeti követelésünket? Vagy nevezzen hát országot a föld hátán, hol ez nem így volna, országot t. i. mellyen nemzet lakik — mert nemzetiségitömegek nem nemzet. 'S illy levelező meri czikkje végén azt reménylenti, hogy a városok szavazati joga többé nem fog kétségbe vonatni? Vajjon, mit gondol bölcs közlő ur, mint német, vagy mint magyar városok remélhetnek e szavazati jogkiterjesztést a magyar országgyűlésen? Ha a városok szavazati joga kiterjesztetik, — mit, hogy történnék, szívből ohajtunk, — bizonyosan csak úgy fog az történni, ha a magyar elemhez hozzá simulnak, 's felhagynak német lovag- 's kísértetes regényeszerű sovárgásaikkal.

Nagybritannia.

* Folyó majus 15d. O'Connell Dániel elnöklése alatt tartott legújabbban gyűlést Dublinban az egyesülés megszűntetésére alakult irlandi társulat. Az elnök erős beszédet mondott ezuttal is a tory-miniszterium ellen. „Szónoklat — mond a Presse — perczről perczre a legvadabb tetszénnyilatkozatok szakaszták felbe.“ A szónok emphaticus kitörései közt előfordultak a már nálunk is egynemmeléknél divatos kifejezések: „brutum fulmen“ és „vae victis!“ — E szónoklat alkalmul szolgált az idézett, francia hirlapnak a következő sorok: „A szakadás miatti izgatás komoly szerepet kezd ölteni Irlandban. A romai cath. egyház tetemes részt vesz a mozgalmakban. A püspökök a néphez intézik szavaikat mindenütt, 's egy ezen főpapak közül, az arnaghi püspök egy Dublinban tartott gyűlésben jelentékeny beszédet tartott. — Irland Angolországban mindig sebhelye volt és lesz. E két ország közt valamely mély ellenszenv uralkodik! Irland, mellyet a romaiak soha meg nem hódítottak, mióta II. Henrik függetlenségétől megfosztá, a szolgasághoz nem szokhatott, mellyel az angolok azt nyomni akarák. Csaknem folytonos anyagi vagy erkölcsi lázadalomban selyett. E küzdés gyakran elfojtatott, de soha teljesen meg nem szűnt. Mindazon korbajok alkalmával, mellyeken Angolország keresztül ment, Irland fölkel az alkalmat használni; a piros- és fejjérrózsa-harcokban, a yorki ház mellett nyilatkozott, 's Vildik Henrik kény-

telen volt fegyverrel meghódítani. Ez azon második hódítás, hol elnyomatott állapotja kezdődik, melly alatt jelenleg is nyög. Irland hősileg ellenállt azon erőködésnek, mellyel VIII. Henrik a protestantismus elfogadására akará kényszeríteni. Vértapokot folytak ezen korokban; a legtöbb nemes családok száműzettek; 's javaik elkoboztattak 's angol tábornokoknak adattak. Ezen vad ellenhatás csak akkor látszék szelidülni, midőn Angolország ellen éjszakamerikai gyarmatai fölkeltek. Nem sokára azután, az első forradalom ideje alatt, Angolország ujabban megfélemlét, 's újra engedményeket adott. Ezen engedmények csak késleltették a kiütő félben levő ellenségeskedést. 1796ban zendülés tört ki, 's bár roszul sikerült, több más lázongások követték. A francia hadsereg, melly a szigetre ezen időben szállott ki, talán végképen fölmenti vala azt az angol uraság alól, ha később segélyvel gyamolított volna. — Ezen Franciaországnak kedvező mozgalom büntetésekül fosztá meg az angol kormány Irlandot parlamentjétől, melly gyűléseit Dublinban tartá. A két ország törvényhozóilag egybeolvasztása elhatározatott, 's ez az, mi ellen Irland jelenleg is küzd. Az egyesülési oklevél erejénél fogva joga van 105 tagot küldeni az alsóházi gyűlésbe, 32 pairt pedig — kik közül 4 egyházi — a lordok kamrájába. De ezen képviselőt, gyakorlatban igen csalékony, és semmi komoly biztosítékot nem nyújt. 'S ez az ok, minél fogva O'Connell 's vele az egész pap-ság, az egész nép, hangosan kívánják a különszakadást. Az ingerültség egyetemes, 's a főnökök úgy látszik elhatározvák, hogy végső pontra juttassák az ügyet. A kormány pedig híven régi taticájához, az országban építendő néhány vaspálya által vélt a dolognak más fordulatot adhatni. Azonban igen kétséges: vajjon szellemi állapotra nézve illy anyagi ellenszerek elegendők e?

A majus 15diki alsóházi ülés kezdetén, Redington úr kérdésére Sir R. Peel ismételve nyilatkozatá, hogy a korona és cabinet elhatárák Irlandnak Nagybritanniávali törvényes egyesülését fenntartani, egyszersmind pedig Irland javára mindent elkövetni, miáltal a jólét, nyugalom és megelégedés a társzigenet fenntartathatik. A mi nevezetesen a különben igazságtalanul gyanúsított szegények törvényét illeti, annak némi hiányai kipótoltnak.

A minisztereknek az alsó és felsőházban tett azon nyilatkozatuk: hogy az nio felbontását megengedni nem fogják, csaknem háború nyilatkozatként hangzik. Illy értelemben vette azt O'Connell is; „ám merjétek azt!“ — mond ő, 's szavait Steele ismétlé. Irland most is mikép ez előtt, O'Connell vezérletét követve azt mondja, „én nem akarok tovább Angolországgal maradni,“ 's a kormánynak nincs más választása, mint vagy erőszakkal féken tartani Irlandot, vagy erőtlenség gyannja miatt a közliszletben mindinkább sülyedni.

Londonban egy „Anti-duelling Association“ (párviadal elleni társulat) alakult, melly már 326 tagot számlál, kik között 21 pair, 16 alsóházi tag, 30 hajóvezér és tábornok, 44 hajókapitány, 23 ezredes és helyettes ezredes, 24 ügyvéd 's a t. van. A társulat a párviadalt bünös, oktalan, isteni és emberi törvényekkel ellenkező tettek nyilvánítá. Adja isten, hogy másutt is, 's talán szinte nálunk is, minél előbb keletkezzenek illy társulatok, mellyek sok tekintetben igen sok üdvöset eszközölhetnek. —

Franciaország.

A majus 17diki gyűlés vitakozásának tárgya Pasy úr azon indítványa volt, miszerint a répacukorvám, öt év alatt a gyarmati cukor adómentességére emeltesék. Egy tag a javaslatot akint kívánta módosítani, hogy e két vám egyenlő lábra csak nyolcz év mulva juttassék. Mindkét indítvány a répacukor lassúbb vagy gyorsabb elenyésztetésére van irányozva, még pedig minden kárpótlás nélkül. A választmányi többség, javaslatának következő negyedik pontját viszszavevé: „A gyártmányok fogyása a vám megfelelő fogyását vonja maga után, jelesen 5 millió kilogrammtól 5 frk. 30 frk. minimumig.“ E nyilatkozatra zajos jelenet következék, mert Dumont úr a többség azon jogát hozá kérdésbe: vajjon hozhat e az az összes választmány tanácskozása nélkül illy határozatot? Miután a nyugalom helyreállított, az elnökség a kisebbszám javaslatát hozá szavazás alá, még pedig annak első tételét: „az 1837diki julius 15diki a belföldi cukorra hozott gyáriadó-törvény hozassék-e lassankint a francia-amerikai gyarmati cukor behozatalára vetett vámmal egyenlő lábra?“ Ezen czikk elfogadott. — A J. des Débats a rosny és noget-sur-marne-i várdák nem sokárai elkészültét is jelenti. Ezek a Montreuil és Fontenay halmokon uralkodnak, mintszinte azon széles és termékeny síkon, melly Pantinnál nyílik, 's a Marne-völgybe terül. Már a laktanyákon és sáncokon dolgoznak, 's kutak ásatnak. Két hónap alatt minden kész lesz.

A Gőzösök elindulása.

Péntektől május 12-től fogva indulnak a gőzösök Pozsony és Bécs felé mindennap reggel **8 órákor.**

Azonkívül minden vasárnapon és szerdán egy rakhajó.

Mohács és Eszék felé minden pénteken reggel 4 órákor.
Zimony és Drenkova felé minden vasárnapon és csütörtökön

Minden akadály és alkalmatlanság elhárítása végett minden t. cz. utas nyájasan kérétek, még az elindulás előtti napon podgyásának átvesési-nyugtatóvany mellett a gőzhajóhivatalban átadására.
Pesten május 9-én 1843.

A Gőzhajó-hivatal.

A Regelő Pestí Divatlap 3-3 a küszöbön álló második felében

ismét telemesen szaporított tartalommal, még csinosabb alakban fog megjelenni, s két lényeges elsővel ajánlkozni: először; hogy magyar versenytársai közül legtöbb-ször, t. i. hetenkint kétszer jelenvén meg, nemcsak az érdekes országgyűlési, de minden egyéb honi és külföldi, könyv és színjáratokat egy fél héttel korábban közöl; másodsor, hogy ezennél vasárnap helyett már csütörtökön adandja heti Divatképeit, mit a vasárnapi lapok csak vasárnap tehetnek. — Mindezekről valamint a szerkesztőség újabb szövetségéről hazánk legjelesbíróival egy nagyobb hirdetés fog szólni.

KS Az előfizetés, mint eddig, félre, postán 6, helyben 5 fl., évnegyedre 2 fl., 30 kr. p. megmarad. — A megrendelések lehető gyorsasággal kéretnek megtétni, hogy a nyomtatandó példányok mennyiségéről annak idején, mind a t. olvasók, mind az intézet hátramaradása nélkül rendelkezessünk.
A Regelő kiadó-szerkesztősége.
(Leopold-utca, 189. sz. Rottenbillerház 2dik emeletében.)

Az angol királyhoz, és Eszterházy herceghez

divat- fényűzési- és selyemárúk egyesített gyári raktárának helyváltoztatása, és megnyitása Bécsből a vásáron először a hidutca közepén a Takács-házban.

Azon számos vásárlások, mellyel gyári raktárban az új vásárlások első látogatásának alkalmával szerencsésítettem, okul szolgáljak nekem arra, hogy Pest és Buda tisztelt lakosait, s minden t. cz. idegeneket ezáltal itt még soha nem látott egészen új

divat- és fényűzési- árú-raktárral lepjem meg, s előre figyelmeztetem a nálam kapható kész tárgyakra, különösen pedig a **Parisí haute-volée echarpe-ekre, milanolle gallérokra,** mellyek pontosan Madame Boudrau párisi divatárusnő mintájára készültek, s legelső párisi hölgykalapok kézen és díszítve **Madame Palmiere párisi kalapárusnőül:** továbbá kész **crepp, bast, illusion- és florencei kalapokra,** és minden névvel nevezhető divatárúkra, mellyek nála

hölgyek és urak számára nagy mennyiségű készletben, s szabott gyári áron kaphatók.
(Harrer K. Bécsből.
Pesten a hidutca közepén Takács-házban.)

Előfizetési jelentés.

A fiatal erő munkássága, bár parányi is, nem megvetendő; mert általa a zsenge kebelekkben rejlő tehetőségek kifejése eszközöltetik s a tökéletesedésre törekvésnek, mi minden eszes lény elibe teremtőjétől főczélul tüzetett ki, szent szikrája élesztetik; de azonkívül a hon is csak úgy boldog, ha minden fia, mikint a gépben minden kiegészítő részcseke, hatása körében munkálkodva oda igyekszik, hova a hon jólété megkívánja. Erzők ezt mi is s azért rendes foglalatosságaink kivüli szabad időnként, a **Religiót** és **Hont** hordozva szívünkön, munkára fordítók s fáradozásink szüleményéből ismét egy kötetet fűztünk össze iker honunknak szentelendő. Az előbbi alak- s szellemben 18-20 ívre terjedő s június végével megjelenendő füzet ára előfizetés útján, mely július végeig tart, 40 pkr., mit midőn hírül teszünk egyszersmind jelentjük, hogy még az 5, 7, 8, 9 kötetekből is birunk néhány példányt, 1 pirtjával megkaphatókat.

A pesti növendék papság magyar iskolájának ez évi tagjai. 1-3

Előfizetési hirdetmény.
A „Prot. Egyh. és Iskolai lap” folyó 1843-dik év második felében is folytattni fog. Alakja, papírja, terjedelme (hanemha előfizetők szaporodása által képe-sekké tétetik többet adni) s iránya változatlannal marad. — Ara helyben boríték nélkül 2 frt 40 kr., postán boríték alatt 3 frt 40 kr. ezüst pénzben. Előfizetés minden postahiva-talnál, Pesten szerkesztői hivatalunknál tör-ténhetik, mely eszentül is a reform. papla-kon földszint leendő.
A „Prot. Egyh. s Isk. Lap” szerkesztősége. 1-3

Gabonaár, váltó garasokban.

	1843. máj. 30án	30án	Tisztabúza	Kétszeres	Rozs	Arpa	Zab	Kukorics	Külék
Pesten	1843. máj. 30án	(pesti mére)	115-132	94-100	80	60-68	48-54	76-88	—
Szegeden	—	20k.	—	—	50	—	35	—	—
Komáromban	—	april 11k.	98-105	86-92	75	62-68	43-45	82-92	—
Baján	—	máj. 20k.	63-73	51-59	—	30-32	27-30	—	—
Nagyszombatban	—	19k.	95-102	—	75-77	66-68	44-48	—	—
Győrött	—	20k.	—	—	60-62	45-47	35-36	—	—
Pozsonyban	—	23k.	—	—	78-86	60-65	42-44	—	—
Mosonyban	—	18k.	—	—	64-70	44-60	36-40	51-64	—
Sopronyban	—	19k.	—	—	80-88	70-76	44-46	70-78	—
Uj-Bécsén	—	19k.	—	—	75-85	55-60	—	35-40	—
Miskolczon	—	10k.	—	—	75-80	60-66	50-55	35-40	—
Pécsett	—	15k.	—	—	80-85	65-70	55-60	42-45	—
Veszprémben	—	2k1.	—	—	82-85	68-70	62-65	45-47	—
Temesvárott	—	19k.	—	—	—	44	—	32	—

Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomtató Trattner-Károlyi. Uriutca 453.

Árverési haszonbérlet.

1799-ik szám. Temesvár kir. városa tanácsától ezennél köz tudomásra juttatik, hogy folyó év július 3án következő városi haszonvételek adatkon folyó év november 16 napjától a n. mélt. kir. kincstár jóváha-gyásának megnyerése mellett nyilvános árve-rés útján bérbe, úgy mint:

1. E várossal határos Mehalla helység.
2. Az országos és heti vásárok jöve-delme.
3. A gyár-külvárban lévő háromkerekű Szt. György, úgy
4. Az ugyanott létező 2 kerekű szent-józsefi,
5. Szentmiklósi 4 kerekű és
6. Szentferdinandi 2 kerekű vízi mal-mok; mellyek utolsója festőtát vágó gépe-lyvel van ellátva.
7. A városi házi pineze.
8. A csókai erdőbeni vadászat, és végre
9. Utazatisztítás, melly áresökkenésre bocsáttatik három esztendőre.

Egyszersmind tudtul adatik: hogy a améltású kir. kincstár által már jóváha-gyott szerződési föltételek a rendes hivatal-beli órák alatt, a kebelbeli számvivői-hiva-talban megtekinthetők, és ezen haszonve-telekért következő bánatpénzek kikötvek, u. m. az 15éért 1049; a 2ért 1230; a 3ért 648; a 4ért 360; a 5ért 640; a 6ért 300; a 7ért 4; a 8ért 4 ezüst forintok. Költ Te-mesvárott, 1843 évi aprilis 6án. 2-3

Serházi haszonbérletadás.

A zombori kir. kincstári igazgatóság részéről közhírré tétetik: hogy Bácsmegyé-ben kebelezett kincstári Apatin városában létező uradalmi nagy serház, mellynek ser-mérési gyakorlata 24 igen népes kincstári helységre kiterjed, 1843ik november 16ól kezdve, 3 évi használatra 1843iki július hó 11ik napján, reggeli 10 órákor a zombori kir. kincstári igazgatósági épületben tartandó nyilvános árverés útján a legtöbbet ígér-nek haszonbérbe átengedtetni fog. — A bér-leti szándékozók az árverési 1000 pengő forintnyi bánatpénzzel ellátva megjelenendők, a bérleti föltételeket előleg vagy a nevezett kincstári igazgatóságnál, vagy az apatini kir. kincstári tisztartósági hivatalnál belát-hatják.

E serház egyes hozzátartozandóságai következők: a sertőzés és pálinka-égetés-hez, valamint a malata mindennemű keze-lésre megkívántató külön épületi osztlályok, az ahoz szükséges szerek, edények, és egyéb kellékekkel elégséges és elkülönözött pinezek, külön lakások a sertőzőnek, annak se-gédemberei, eselédjei, pintérje és molnára számára, a serméréshez, s összesen valamennyi serházi fő és melléképületben mintegy 12,000 mérő árpa és egyéb gabonától-tésre, a malata, komló, széna, és mintegy 200 ölfa elhelyeztetésére elégséges padlász, raktár s egyéb arra alkalmas tartási hely, egy malata daráló egyszersmind gabnaórló malom, ökor vagy lóval hajtható, mintegy 52 db. ökor és ló számára külön istalók és elégséges sertésólak s obrok.

Ezen serházbérlethez tartozik azonki-vül egy a serház-ökröknek legeltetésére ki-jelölt elégséges erdei legelő. 2-3

(15) Árverési hirdetmény.

A nmu magy. kir. udv. kincstár f.1843. évi tavaszú 3án 16191. sz. a. költ kegyes rendelete következtében ezennél közhírré tétetik: hogy a pesti kir. harminczad épületében a hátulsó udvarban még két raktár, szű-lárd anyagból ársökkenés útján építendő.

Vállalkozni kívánók ezennél fölszólítat-nak f.é. június 2án reggeli 9 órákor a kir. építési főigazgatóság épületében tartandó ár-verésre — előre leteendő 225 pft bánatpén-zel megjelenni.

A többi kötelező pontok, valamint az illető tervek és költségkiszámítások napon-kint szokott hivatalos órákban a kir. építési főigazgatóság hivatalában megtekinthetők. 3-3

Terménytarunkban, Pesten az országuton,

mellynek hátulsó épületrésze most készül el, a közlegő pesti medárdnapi sokadalomra szá-mos új, víztől ment és tűz ellen is biztosított raktárak lesz-nek legjutalmasabban kibér-lendők. Azon t. cz. természetű, kereskedő és üzér urak azonban, kik külön raktárakat bérteni, s a rakodással, fölvi-gyázzattal és termékeik eladásával foglalkozni nem birnak, vagy nem akarnak, méltóztassanak azokat hozzánk küldeni, s mi mind ezt elvégezd-jük, midőn az illető cikkeket mérték vagy súly szerint gondosan átveszszük, és let-tét gyanánt, raktáraink külön osztlályban, vagy nagyobb mennyiségekre nézve külön elzarható raktárakban, azon küldő urak szá-madására elhelyezzük, s róluk a raktári könyv-vel megegyező világos és részletes átvéti nyugtatványt adunk, s az árukat a t. cz. tu-lajdonosok kifejezett kívánsága szerint, az illető vevőkkel megtekinthetjük, hogy a meg-határozott ár szerint eladást eszközölhessünk, vagy pedig, ha ugy kívánatnék, a vevőket egyenesen at. tulajdonos urakhoz utasítjuk.

Elfogadunk ezenkívül, **biztos ör-özésre,** raktárainkba mindennemű tárgyakat, vásári árukat köte-gyekben és ládákkban, miket magunk hoztatunk el, és vitetünk vissza; továbbá bu-torokat és más eszközöket is leg-jutalmasra szabott raktárdíj mellett, s mind-ezekről, ha kívánatuk, tűz-elleni teljes ér-téki biztosítási jegy adatik ki a cs. kir. sza-badtéku közöns. biztosító intézet részéről, s ezt is legjutalmas díj lefizetése mellett.

Itt följegyezük egyszersmind a raktári díjt, néhány kitünőbb hazai termékre nézve, azon külön észrevétellel, hogy mi minden itt meg nem nevezett tárgyat és cikkeket is, mind örsz, mind eladás vé-gt elfogadunk, s mindenért csak legmér-sékeltébb díjt követelünk.

Raktári díjak:

Gy a pju. Egy zsákrét, méretéssel s nap-számosokkal együtt, az árvételnél, vásár alatt, a jövő vásár kezdeteig, földszint 40 kr., pin-czében 30 kr. pben.

Egy hónagra. Minden további kr. p. hónagra, kr. p.

Gabona mindennemű, mé-		
rőjeért	2	1
Repeze	3	1
Gubacs napszámmal együtt	6	1 1/2
köbl.	6	3
Pálinka akójától	6	3
Kender mázsájától	3	1
Méz	6	3
Olaj	6	3
Hamuszir és szikso	4	2
Dohány	6	2
Faggyu	6	2

Künewalder testvérek,

nagy kereskedők. 2-3

(14) **Jószág-eladás.**
Tettes N. Nógrád vgyében B.-Gyarmat m. városához 1/4, sz. k. Pest városához 10 óra távúságra fekvő Szügy helységében néhai t. közpécsi Szerény Lajos ur halálával hátra-maradt 2 holdnyi szabad telek, azon talá-ltató kemény anyagból készült bármiféle gyár-nak is használható egy emeletű külön két épü-let, a mellettkéző 100 öl hosszukas mellé-k-épületekkel, 3000 akóra való jó pinez-vel, hozzátartozandó veteményes és füves-kerttel, f.évi sept. 15ő napján helyben árve-rés útján lesznek eladandók; valamint Vác városához 1/4 óra távúságra fekvő Nógrád megye-beli Pencz helységében ugyan tisztelt ur halálával hátramaradt a legjobb helyen s karban lévő 70 kapás majorság-szölök hoz-zájok való prsházzal és a faluban találtató 3 szobából, 8 lóra való istalóbul, két kony-hábul álló szabad telkű alházzal f.évi sept. 5én föbbelégéssel mellett eladandók, a venni szándékozók tehát ezennél a kített napra meg-hivatnak. 1-3

Pénzkelet.

Bécs, maj. 27kén 1843.	p-pénzb.
5 pcent statuskötelezv. középára	— 1109/4
4 pcent " " " " " "	— 101 1/4
3 pcent " " " " " "	— 77
1834ki statuskölesön (500 frt)	— 711
1839ki " " (250 frt)	— 287
1839ki " " (50 frt)	—
Bécsi bankköt. " 2 1/2 pcent	—
" " " " 2 pcent	—
Bankrészvények darabja	— 1640
Esterházy-sorsszám	— 53 1/4
Császári arany	— 102

Dunaviz-állás.
Budán majus 30. reggel 10' 4'' 6 fölött.

